

№ 34 (652) 23 серпня 2012 року

ПРОФСПІЛКОВІ

www.psv.org.ua

всеукраїнська профспілкoва щотижнева газета

ВІСТІ

ТЕМА НОМЕРА

ВИПРОБОВУЄМО НОВИЙ
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ
ПОЧАТКОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ

8

ЗІ СВЯТОМ!

ПАРАД ВИШИВАНOK

ВІТАЄМО З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

2

- 2 СПІВПРАЦЯ** РЕГУЛЯРНЕ СПІЛКУВАННЯ З МІНІСТРАМИ – НОВА ТРАДИЦІЯ
- 7 ШИРОКИМ ПЛАНOM** ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ: ПОГЛЯД ПРОФСПІЛОК
- 10 «ГАРЯЧА ЛІНІЯ»** БАРОМЕТР ТОГО, ЩO ВІДБУВАЄТЬСЯ У СУСПІЛЬСТВІ
- 12 ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ**

ПРИВІТАННЯ

**24 СЕРПНЯ –
ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ
ШАНОВНІ СПІЛЧАНИ!**

Сердечно вітаю вас із нагоди 21-ї річниці Незалежності України! Щороку це свято наповнює наші серця вірою, оптимізмом, прагненням до єдності та порозуміння, надихає на нові трудові звершення.

Переконалий, що курс, узятий владою на проведення соціальних реформ, реальні зрушення в економіці закладуть надійний фундамент для входження України до числа найрозвинутіших економік світу, забезпечать належний рівень життя кожному українцю. Шановні співвітчизники! Зичу вам і вашим сім'ям міцного здоров'я, достатку, миру, щедрої долі, успіхів у всіх справах і починаннях заради процвітання незалежної України.

Бажаю вам згуртованості та впевненості у власних силах. Нехай кожен день вашого життя буде сповнений радістю, теплом і новими здобутками! Нехай ваша плідна праця буде надійною запорукою щасливого майбутнього!

Зі святом! Слава Україні!

ЮРІЙ КУЛИК,

ГОЛОВА ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ

На адресу Голови Федерації профспілок України Юрія Кулика надійшов лист-привітання від голови Ради Федерації профспілок Узбекистану Т. Нарбаєвої, в якому вона сердечно вітає Юрія Кулика та всіх членів Федерації профспілок України з державним святом – Днем Незалежності України. «Бажаємо Вам і всім трудящим щастя, міцного здоров'я, благополуччя та процвітання вашій прекрасній землі», йдеться в листі.

**25 СЕРПНЯ –
ДЕНЬ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ**

Вітаю авіаційних працівників та авіабудівників, ветеранів авіаційної галузі з професійним святом – Днем авіації України!

Україна – одна з небагатьох авіаційних держав, яка має власну профільну освіту, підприємства літакобудування, розвинену мережу аеропортів і сучасну авіонавігаційну систему.

Вашою наполегливою працею створюються літаки та двигуни, яким немає аналогів у світі. Завдяки вашим зусиллям Україна освоює нові ринки збуту, забезпечує стабільність авіаційних перевезень і сталу роботу авіаційного транспорту.

Переконалий, що й надалі ваша закоханість у небо, мужність, інтелектуальний потенціал слугуватимуть зміцненню вітчизняної економіки та підвищенню авторитету держави.

Шановні спілчани! Бажаю вам святкового настрою, невичерпних сил і творчої наснаги, міцного здоров'я, щастя і добробуту. З повагою

ЮРІЙ КУЛИК, ГОЛОВА ФПУ

**26 СЕРПНЯ –
ДЕНЬ ШАХТАРЯ**

Щиро вітаю працівників вугільної промисловості України з професійним святом – Днем шахтаря!

Ваша нелегка й водночас почесна праця є запорукою ритмічної роботи національної економіки, енергетичної безпеки нашої держави. Саме завдяки вам українці у своїх оселях мають тепло та світло. І сьогоднішнє свято – це ще один привід пишатися вашими трудовими досягненнями. Тисячі працівників вугільної галузі щоденно ідуть у вибої, демонструючи чоловічу мужність й інколи навіть ризикуючи власним життям. Ви уособлюєте справжній патріотизм і подаєте приклад самовідданої праці.

Федерація профспілок України й надалі забезпечуватиме дієвий захист законних прав та інтересів працівників галузі.

Шановні спілчани! Бажаю вам міцного здоров'я, добробуту та щастя, світлих надій. Нехай Господь береже вас!

З повагою

ЮРІЙ КУЛИК, ГОЛОВА ФПУ

СПІВПРАЦЯ

**РЕГУЛЯРНЕ СПІЛКУВАННЯ
З МІНІСТРАМИ МАЄ БУТИ ТРАДИЦІЄЮ**

Відповідно до протокового доручення Прем'єр-міністра України Миколи Азарова, що його було надано за підсумками зустрічі з профспілками, міністри та керівники інших центральних органів виконавчої влади повинні щомісяця проводити зустрічі з представниками галузевих профспілок і всеукраїнських галузевих об'єднань організацій роботодавців для вироблення спільних шляхів розв'язання нагальних проблем конкретної галузі.

Такі зустрічі вже регулярно проводяться з профспілками бюджетної сфери. Разом із тим інші центральні органи виконавчої влади не завжди належно виконують зазначене доручення. Так, за інформацією профспілок машинобудівного

та оборонного комплексу, досі не відбулися зустрічі з керівництвом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Державного агентства України з управління державними корпоративними правами та майном. Для профспілок виробничої сфери нагальним є пи-

тання щодо механізму взаємодії з міністерством, зокрема щодо колективно-договірного регулювання, укладення галузевих угод.

В. о. Голови ФПУ Валерій Горбатюк звернувся до віце-прем'єр-міністра – міністра соціальної політики Сергія Тігіпка з проханням

сприяти належному виконанню центральними органами виконавчої влади вищезгаданого протокового доручення Прем'єр-міністра України.

З огляду на це, Валерій Горбатюк запропонував керівникам членських організацій ФПУ окреслити проблеми галузі та пропозиції щодо шляхів їх розв'язання й надіслати звернення керівництву відповідних центральних органів виконавчої влади для розгляду й проведення робочої зустрічі.

МЕДІА-ЦЕНТР ФПУ

ГЕНУГОДА

**ЯК ПІДВИЩИТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА?**

На виконання Плану заходів із підготовки проекту Генеральної угоди на новий термін і введення переговорів з її укладення засідання робочих груп Сторони профспілок розпочалися з обговорення пропозицій членських організацій ФПУ.

15 серпня відбулося перше засідання робочої групи з обговорення пропозицій до розділу «Підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника та забезпечення зростання зайнятості», на яке також були запрошені представники членських організацій, що надали пропозиції. Відкрив засідання заступник Голови ФПУ Сергій Кондрюк, який у своєму виступі подякував присутнім за запропо-

новані пропозиції до Генугоди й поінформував про результати попередніх консультацій із роботодавцями стосовно розроблення положень документа. В обговоренні активну участь узяли члени робочої групи А. Кубраченко і В. Стратан, представники членських організацій В. Ковтун, Л. Ростова, С. Смарський та ін. Від імені робочої групи профспілки металургів і гірників, Донецької, Запорізької, Миколаївської, Полтавської, Чернігівської облпроф-

радам та ін. висловлено вдячність за подання пропозицій до нової Генугоди. За підсумками роботи групи більшість пропозицій наділи обговорюватимуться зі Стороною роботодавців. Нагадаємо, що на останньому засіданні робочої групи щодо формування СПО профспілок на національному рівні з числа репрезентативних профоб'єднань було ухвалено рішення про проведення до кінця серпня ц. р. відкритих засідань робочих груп з обговорення пропози-

цій членських організацій ФПУ та членів СПО профспілок до проекту Генеральної угоди на новий термін щодо питань виробництва й зайнятості, соціального діалогу, соціального захисту, оздоровлення та культури, оплати та охорони праці тощо.

ДЕПАРТАМЕНТ
ВИРОБНИЧОЇ ПОЛІТИКИ
ТА КОЛЕКТИВНО-
ДОГОВІРНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ
АПАРАТУ ФПУ

СПІВЧУТТЯ

Із глибоким сумом сповіщаємо, що 17 серпня на 69-му році раптово пішов із життя головний бухгалтер апарату ФПУ, ветеран профспілкового руху **Гудим Олексій Григорович**.

Сорок два роки Олексій Григорович віддавав свої сили, знання, здоров'я служінню інтересам людини праці, фінансовому зміцненню Федерації профспілок. Із життя пішла прекрасна людина, високопрофесійний працівник.

Федерація профспілок України висловлює співчуття родині та близьким Олексія Григоровича.

Світла пам'ять про нього назавжди залишиться у наших серцях.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ

ШАНОВНІ ТОВАРИШІ!

Загальна конфедерація профспілок глибоко сумує у зв'язку з важкою для нас усіх втратою – передчасною смертю головного бухгалтера апарату Федерації профспілок України **Гудима Олексія Григоровича**.

Олексій Григорович Гудим користувався заслуженим авторитетом і повагою у профспілковому русі країн СНД, був членом Фінансової комісії Виконкому ЗКП, зробив значний внесок у зміцнення дружби та співпраці Федерації профспілок України із ЗКП та її членськими організаціями. ЗКП висловлює щирі співчуття Федерації профспілок України, усім профорганам країни, родині, друзям і близьким покійного.

Світла пам'ять про Олексія Григоровича Гудима завжди житиме у наших серцях.

З глибокою повагою

В. П. ЩЕРБАКОВ, ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ЗКП

Всеукраїнські галузеві профспілки та профоб'єднання глибоко сумують з приводу смерті керівника фінансового управління – головного бухгалтера Федерації профспілок України **Гудима Олексія Григоровича**. Світла пам'ять про чудову людину, висококваліфікованого фахівця, професіонала своєї справи назавжди залишиться у пам'яті спілчан. Зі скорботою у серці висловлюють свої співчуття рідним і близьким покійного:

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ МЕТАЛУРГІВ І ГІРНИКІВ УКРАЇНИ

ПРОФСПІЛКА РОБІТНИКІВ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПРОФСПІЛОК

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФСПІЛОК

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФСПІЛОК

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК КИРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФСПІЛОК

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФСПІЛОК

ОБ'ЄДНАННЯ ПРОФСПІЛОК ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА МІЖГАЛУЗЕВА РАДА ПРОФСПІЛОК

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФСПІЛОК

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

В Україні за участю держави, місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування створено мережу, яка охоплює понад три тисячі соціальних закладів і установ, що обслуговують більш як три мільйони громадян, які опинилися в складних життєвих обставинах і потребують допомоги держави. Водночас, за попередніми даними, понад один мільйон осіб усе ще не охоплені такими послугами.

Тож забезпечення доступності громадян до соціальних послуг, підвищення якості та ефективності їх надання – основна мета ухваленого документа.

Стратегія визначає мету та пріоритетні напрями реформування цієї сфери, передбачає розширення доступу до соціальних послуг осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. Буде розширено й власне перелік послуг, що надаватимуться за місцем проживання громадян, запроваджено їх стандартизацію. Так, передбачено розробити й запровадити методику проведення оцінки потреб дитини та її сім'ї як обов'язкову умову для планування та надання соц-

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ: ЧАС РЕФОРМ

Схвалено Стратегію реформування системи надання соціальних послуг, реалізація якої має значно посилити захист найуразливіших категорій громадян. Відповідне розпорядження ухвалено Кабінетом Міністрів України 8 серпня.

послуг. Особлива увага приділятиметься підвищенню здатності батьків забезпечувати розвиток і виховання дитини.

Також передбачено створення реєстрів надавачів та отримувачів соціальних послуг. А для комплексного розв'язання

проблем громадян допомога надаватиметься за принципом «єдиного вікна».

Робота перебуватиме під суворим контролем як відповідних органів влади, так і громадськості. До планування та надання соцпослуг, проведення

моніторингу їх якості будуть залучати, зокрема, й громадські, благодійні та релігійні організації.

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ СЕКРЕТАРІАТУ КМУ

НАРАДА

СОЦПАРТНЕРИ ГОТОВІ ДО ПЕРЕГОВОРІВ?

20 серпня під головуванням заступника міністра соціальної політики В'ячеслава Коломійця, за участі заступника Голови Федерації профспілок України Сергія Кондрюка, директора департаменту дерегуляції підприємницької діяльності Федерації роботодавців України Наталії Гостевої, а також представників галузевих профспілок відбулася розширена консультативна нарада, на якій обговорювалися актуальні питання ведення галузевих колективних переговорів у промисловій і житлово-комунальній сферах.

Профспілкорова сторона занепокоєна невизначеністю повноважних представників від Урядової сторони для ведення галузевих переговорів.

На нараді домовлено, що для розв'язання проблем при реалізації профспілками права на ведення колективних переговорів у промисловому секторі економіки Мінсоцполітики звернуться до глави Уряду щодо визначення повноважень Мінекономіки для ведення галузевих переговорів у промисловій сфері.

Також підтримано пропозицію профспілок щодо проведення спільно з Мінсоцполітики окремої консультації з визначення сторони роботодавців у колективних переговорах у промисловій сфері. До участі у цій нараді запропоновано запросити координатора МОП в Україні Василя Костицу та голову НСПП Олександра Окіса.

УПРАВЛІННЯ КОЛДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ ВИРОБНИЧОЇ ПОЛІТИКИ ТА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АПАРАТУ ФПУ

АКТУАЛЬНО

НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК – ГОТОВНІСТЬ НОМЕР ОДИН

На нещодавньому розширеному засіданні Кабінету Міністрів за участю представників уряду АР Крим, керівників обласних держадміністрацій, міських держадміністрацій міст Києва та Севастополя серед інших розглядалося питання про підготовку загальноосвітніх, дошкільних і вищих навчальних закладів до 2012/13 навчального року.

На засіданні заслуховувався звіт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо підготовки до нового навчального року всіх закладів освіти – від дошкільної до вищої, а також обговорювалися результати діяльності Державної інспекції навчальних закладів у 2011–2012 роках, стан забезпечення пожежної безпеки на об'єктах із постійним або тимчасовим перебуванням дітей. Із доповідями виступили представники регіонів, де під час підготовки до нового навчального року стикаються із певними труднощами, які Прем'єр-міністр Микола Азаров доручив усунути у визначений термін.

Під час свого виступу заступник Голови ФПУ Григорій Осовий звернув увагу присутніх на низку невирішених питань у сфері освіти, серед яких, зокрема, розв'язання соціальних проблем учителів і працівників освіти загалом, зборгованість із виплати зарплати. Григорій Осовий звернув увагу присутніх на те, що у більшості областей органи місцевої влади й самоврядування не виконують положення ст. 14 ЗУ «Про освіту» щодо забезпечення безплатного підвезення до місця роботи й додому педагогічних працівників у сільській місцевості. Також потребує негайного вирішення питання забезпечення сільських педагогів безплатного користування житлом із опаленням та освітленням, що є нормою соціальних гарантій.

МЕДІА-ЦЕНТР ФПУ

ЧИЛІ

СТУДЕНТИ – ЗА ДОСТУПНЕ НАВЧАННЯ

Студенти захопили приміщення одного з університетів Сантьяго. Вони вимагають проведення освітньої реформи, унаслідок чого виші виявляться доступнішими, а навчання – ефективнішим.

Інцидент виник після невдалих переговорів між студентськими організаціями й мером Сантьяго, який погрожував звільнити з університетів усіх студентів-протестувальників. Нині заблоковано роботу понад двох десятків вишів, де молодь проводить сидячі страйки. Час від часу в

столиці відбуваються марші протесту. Уже більш як рік чилійські студенти висловлюють незадоволення з приводу освітньої системи. У 2011 році сотні вишів не працювали по кілька місяців, а близько 38% студентів через протести змушені були вивчати річний навчальний курс спочатку.

США

БАНКИ СКОРОЧУВАТИМУТЬ ПЕРСОНАЛ

Великі американські банки ставитимуть меншими не тільки за рахунок відокремлення операційної та інвестиційної діяльності, а й завдяки скороченню чисельності персоналу на 10–15% уже на початку 2013 року.

Про це йдеться у дослідженні, проведеному американською аналітичною компанією Johnson Associates. Лише 2011 року провідні кредитні організації США

скоротили понад 75 тис. робочих місць, йдеться у звіті. За словами головного виконавчого директора компанії Johnson Associates Алана Джонсона, так банки намагаються знизити рівень операційних витрат. Серед банків, які планують скорочувати працівників, називають Goldman Sachs, Bank of America, Citigroup, Morgan Stanley та JPMorgan Chase.

ПАР

«ПЛАТИНОВИЙ» БУНТ

Близько двох тисяч гірників, озброєних мачете й палицями, заблокували вхід до шахти Марикана, аби не допустити відновлення видобутку платини доти, доки власник рудника – компанія Lonmin не вирішить проблеми із заробітною платою. Страйк, що розпочався 9 серпня, примусив власників компанії, які напередодні пригрозили звільни-

ти 3000 шахтарів, якщо вони вимагатимуть підвищення зарплати, повністю зупинити видобування платини на території Південно-Африканської Республіки. Наразі ситуація перебуває під контролем поліції.

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА

«ПРОФСПІЛКОВИЙ ЛІДЕР-2012»: ПІДСУМКИ КОНКУРСУ

У наметовому містечку на березі озера Лососине, що в Карелії, відбувся профспілковий зліт, на якому підбивалися підсумки Всеросійського молодіжного конкурсу «Профлідер-2012».

Молодіжні зліти стали традиційними для організацій, які входять до складу ФНПР. Щороку юнаки й дівчата беруть участь у багатьох форумах та інших масових заходах, де демонструють свої таланти, знання та навички, розвивають лідерські якості профспілкового активіста, а також беруть участь в освітній програмі.

Як повідомляє Департамент зв'язків із громадськістю Федерації незалежних профспілок Росії, цього року близько 400 пе-

реможців відбіркового туру-конкурсу молодіжного лідерства в членських організаціях ФНПР у фіналі представили 78 регіонів Російської Федерації. Фіналісти дістали запрошення у Карелію та можливість поділитися своїм досвідом і знаннями з іншими учасниками.

Конкурс «Профлідер-2012» входив до програми зльоту, загальна кількість учасників якого перевищила 1000 осіб. Основними номінаціями виявилися такі: «Профспілковий лідер»; «PR-стратегія»; «Нові форми роботи»; «Проф-

спілковий адвокат» та «Управління префектами».

Коментуючи підсумки заходу, голова Федерації незалежних профспілок Росії Михайло Шмаков наголосив, що нині молодь становить третину загальної чисельності членів профспілок, тож Федерація вважає молодих профактивістів своїм стратегічним курсом. «Одне з наших головних завдань – активізація роботи профспілкових організацій щодо омолодження профспілкових кадрів, професійна підготовка та вироблення сучасних методів соціального захисту моло-

ді. Крім того, важливо популяризувати профспілковий рух у країні, підвищувати профспілкову солідарність і сформувати усвідомлене членство серед профспілкової молоді», – сказав голова ФНПР.

Під час зльоту в Карелії проводилися майстер-класи та семінари провідних експертів і спеціалістів, консультації та тренінги, ділові ігри, дебати, конкурс проектів, а також фото- й відеокроси. Молоді профлідери також зустрілися з відомими експертами, представниками громадських організацій та органів державної влади.

МОЛДОВА

ЗРОСТАЄ КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗАРПЛАТУ В КОНВЕРТАХ

Про це йдеться в заяві, підписаній у рамках спільного засідання представників Міністерства регіонального розвитку та будівництва Молдови, Федерації будівельних профспілок «Синдікатос», Патрональної федерації будівельників, робітників доріг і виробників будматеріалів «Кондрумат».

«Це означає, що не дотримуються норми оплати праці, у тому числі не поповнюються фонди соціального й медичного страхування. В результаті робітники не отримують гідну пенсію, більше того – працюють понаднормово, не мають можливості піти у відпустку та отримати

належну їм матеріальну допомогу», – йдеться у документі. У заяві також звертається увага на те, що недотримання усіх законних норм при прийнятті на роботу позначається на держбюджеті, бюджеті союстраху, під загрозою опиняється життя членів родин робітників. У тому,

що відбувається, винні не лише робітники та їхні роботодавці, а й жорстка податкова система, корупція та бюрократія.

РОСІЯ

«УЧИТЕЛЬ» ЗАХИЩАЄ ПЕДАГОГІВ

Профспілка «Учитель» надіслала звернення на адресу мера Москви Сергія Собяніна з приводу скасування молодим педагогам одноразової допомоги «на облаштування побуту».

У профспілці заперечують, що скасування виплати не відповідає оголошеному владою курсу на омолодження педагогічних кадрів. Окрім того, незадоволення спричиняє скасування виплати «заднім числом» напередодні закінчення навчального року. З такою ж заявою профспілка звернулася до прокуратури.

ОБМІН ДОСВІДОМ

ПРОФСПІЛКА ОБ'ЄДНУЄ ВИШІ

Члени молодіжної ради Вітебської обласної організації Білоруської профспілки працівників охорони здоров'я взяли участь у семінарі «Крим очима молоді», який проходив у місті Алушта (Автономна Республіка Крим).

У ході семінару відбулися круглі столи з питань молодіжної політики, де учасники обмінялися досвідом роботи. Зокрема, кримських колег цікавила практика запровадження в Білорусі інституту наставництва та умови закріплення на робочих місцях молодих спеціалістів. Обмін молодіжними організаціями стає уже традиційною формою роботи галузевих профспілок обох країн. У березні п. р. Вітебський державний медичний уні-

верситет приймав гостей – делегацію студентського профспілкового активу Кримського державного медичного університету. Ініціаторами співпраці виявилися Вітебський обком Білоруської профспілки працівників охорони здоров'я та Кримський республіканський комітет профспілки працівників охорони здоров'я України.

СТОРІНКУ ПІДГОТУВАЛА
ТЕТЯНА РУБАН, «ПВ»

Іване Давидовичу, розкажіть, будь-ласка, чи відрізняється нинішній рік від минулих і чи вплинуло проведення Євро-2012 в Україні на поточну роботу профспілки та галузі в цілому?

— Цього року наша профспілка відзначала 76 років із дня заснування. Традиційно до неї входять: організації сприяння обороні України, в основному сьогодні це аероклуби, які готують пілотів і парашутистів, працівники гідрометеослужби України та, звичайно ж, авіапрацівники. Нині профспілка налічує понад 32 тисячі осіб, серед яких близько 17 тисяч — студенти.

Авіація, як і більшість галузей, багато втратила за роки незалежності України. Однак нині за темпами розвитку вона посідає одне з провідних місць серед транспортних галузей країни. Так, приміром, цей рік видався особливим для перевезень завдяки Євро-2012, проведення якого сприяло значному розвитку всієї галузі в цілому. Перш за все, за рахунок державного бюджету ми отримали інвестиційні вклади, зокрема чотири сучасних аеропорти, на розвиток яких саме до чемпіонату з футболу було спрямовано понад 10 млрд гривень. Відомо, що аеропорт Бориспіль поповнився новим терміналом, а Львів, Донецьк і Харків тепер мають нові злітно-посадкові смуги й термінали. Це дало змогу не тільки покращити рівень обслуговування пасажирів, а й сприяло поліпшенню умов праці самих працівників і появи нових робочих місць. Завдяки введенню нових терміналів і розбудові інфраструктури аеропортів загалом цього року з'явилося майже тисячу нових робочих місць, а це, перш за все, — стабільна заробітна плата. Вона не така вже й велика, як хотілося б, однак, за офіційними даними Міністерства інфраструктури України, минулого року середньомісячна заробітна плата на підприємствах міністерства становила 2853 гривні, а зарплата льотного та інженерно-технічного складу зросла на більш ніж 15% — із 7360 до 8496 гривень. На деяких підприємствах ця цифра навіть перевищує 10 тисяч. На жаль, окремі аеропорти в країні, як-от Рівного, Хмельницького, Миколаєва та ін., не працюють, тож там зарплата виплачується на мінімальному рівні. Важливо, що обсяги перевезень в Україні щороку зростають. Порівняно з минулим роком вони збіль-

шилися більш ніж на 10%. За півроку, що минули, перевезено близько 3,5 мільйона пасажирів і понад 54 тисячі тонн вантажів і пошти.

— Нині всім живеться та працюється нелегко. З якими проблемами стикається нині профспілка авіапрацівників і як Ви їх вирішуєте?

— До цього року ми не мали проблем із фінансуванням статутної діяльності та вищих виборних органів профспілки. Проте цього року два найбільших профспілкових комітети ухвалили рішення виплачувати ЦК на статутну діяльність не 20% отриманих профспілкових внесків, як встановив пленум, а лише 5%. Звісно, це є порушенням статутних вимог, відтак маємо певний конфлікт між апаратом Центрального комітету профспілки та профкомами цих підприємств. Уже наступного місяця ми винесемо це питання на розгляд пленуму, аби розібратися і навести порядок! Усі ланки профспілки повинні чітко й злагоджено працювати у межах, визначених Статутом профспілки, щоб ми могли успішно та якісно виконувати наше основне завдання — соціальний захист працівників.

Сьогодні без фінансів захистити членів профспілки неможливо! У нас діють відділ соціального захисту, юридична служба й технічна інспекція, і якщо ми не фінансуватимемо цих працівників, то й не матимемо змоги захищати членів профспілки, які потребуватимуть кваліфікованої допомоги. Завдяки гарним кадрам ми спроможні ефективно працювати, вирішувати трудові спори й розв'язувати проблеми наших підприємств.

Проте, на превеликий жаль, можна констатувати, що лише за два минулі роки кількість членів нашої профспілки скоротилася на тисячу, переважна більшість із яких — пенсіонери. А от стосовно осіб робочого віку, то тут навпаки — спостерігається тенденція до зростання. Ми ведемо активну роботу, аби залучити до наших лав якнайбільше спілчан, розповідаємо про нашу діяльність і досягнення, проте не всі працівники, які тільки-но стали до роботи, погоджуються стати членом профспілки. Тож ми не зупиняємося і працюємо в цьому напрямі як із трудівниками, так і зі студентами. Так, приміром, у Національному авіаційному університеті діє окремий профспілковий комітет — студентський профком, голова якого є членом

ІВАН ЗВІННИК: «ГОЛОВНЕ - НЕ ОБІЦЯТИ ЩОСЬ НЕРЕАЛЬНЕ, А ЗБЕРЕГТИ ДОСЯГНЕННЯ, ЯКІ МАЄМО СЬОГОДНІ!»

Надзвичайно насиченим виявився 2012 рік для Профспілки авіапрацівників України. Лише за минулі вісім місяців спілчани відсвяткували 76-ту річницю існування, брали активну участь у проведенні футбольного чемпіонату Євро-2012 тощо. Нині профспілка готується до підписання нової галузевої угоди. Про ці та інші питання напередодні професійного свята — Дня авіації ми говорили з головою Профспілки авіапрацівників України Іваном Звінником.

ДОРОГІ ДРУЗІ, ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Щиро вітаю всіх, хто пов'язаний з авіацією, її створенням, використанням та обслуговуванням, із професійним святом — Днем авіації! Завдяки вашій наполегливій праці Україна залишається однією з небагатьох країн світу авіаційною державою, країною високих технологій із власним літакобудуванням і розвинутою мережею авіаперевезень. Трудову славу авіації створюють фахівці різних професій і просто роботячі люди, які шанують сумлінну працю, поколіннями накопичують і підносять гордість за належність до неї. Із почуттям глибокої поваги й вдячності я вітаю зі святом представників старших поколінь, авіаційну молодь, профспілкових активістів. Висловлюю впевненість у тому, що ви й надалі наполегливо працюватимете за дорозвитку авіації незалежної України, зміцнюватимете профспілкову єдність. Бажаю вам чистого неба, творчих успіхів і доброго здоров'я!

ІВАН ЗВІННИК

ГОЛОВА ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛКИ АВІАПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНИ

президії Центрального комітету профспілки та мотодіжної ради ФІПУ, що дає змогу вести відповідну роботу з молоддю.

Також стикаємося із проблемою працевлаштування, частіше за все, — молодих кадрів. У галузі залишилося дуже мало державних підприємств, переважна більшість стала комунальною та приватною власністю, де діють свої «правила гри». Приміром, в оголошеннях про роботу часто можна побачити, що необхідні працівники віком 25–35 років та ще й зі стажем роботи...

— Розкажіть про свої плани до кінця року. Над чим нині працюєте, які питання розглядаєте та чого прагнете досягти?

— Цього року завершується термін дії галузевої угоди, тож уже наступного місяця ми ініціюватимемо перед Міністерством інфраструктури України питання про розроблення нового варіанта цього документа й ведення відповідних переговорів. Хоча зауважити, що в чинній галузевій угоді завдяки сприянню Верховної Ради України нам вдалося зберегти вилучення грошей з зарплати працівників. У нашій галузі працюють висококваліфіковані працівники, і для їхньої підготовки, як-от авіаційного інженера чи пілота, необхідні роки та чималі кошти. Тому ми домагалися, аби зберегти сьогодні ці пільги.

Окрім того, мінімальна заробітна плата збережена як 120% від державної гарантії, яку дає Верховна Рада щоразу, затверджуючи держбюджет на наступний рік. Якщо цього року це 1312 гривень, то вже наступного — ця цифра значно збільшиться. Це надає пільги для наших працівників, і дає право утримувати заробітну плату на рівні вищому, ніж у середньому по Україні.

Нині наше завдання полягає в тому, аби зберегти досягнення, закріплені в минулій галузевій угоді. Цього року переговори щодо нової угоди будуть значно складнішими, ніж раніше. З усіх напрямків спостерігається активний наступ капіталу на трудові права та соціальні гарантії працівників. Тож зрозуміло, що нам буде складніше захищати інтереси працівників порівняно з минулими роками. Та хоч би там як, а зарплата щороку зростає, і це дає нам право дивитися в майбутнє з упевненістю, що наша профспілка буде однією з благополучних в Україні.

РОЗМОВУ ВЕЛА
АННА РЕПІЧ, «ПВ»

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА

**ЯК УНИКНУТИ
КОНФЛІКТІВ?**

Сьогодні в деяких колективах області спостерігається загострення соціально-трудових відносин між роботодавцями та найманими працівниками. Основна причина – заборгованість із заробітної плати та несвоєчасна її виплата.

Упродовж січня-липня 2012 року спеціалісти відділення Національної служби посередництва і примирення області поставили на облік 24 підприємства, установи та організації для запобігання виникненню колективних трудових спорів. Нині найбільша заборгованість із виплати зарплати спостерігається на трьох підприємствах: ДП «63-й котельно-зварювальний завод», ВАТ «Пресмаш» і ДП «Коломийський експериментальний завод «Прут», і станом на 1.07.2012 року загальна сума боргу становила 1,6 млн грн. Так тут триває вже довгий час, що викликає занепокоєння працівників. Складна ситуація спостерігається і в колективі філії «Спілвер» Шкіряний завод м. Івано-Франківська. Між працівниками підприємства та виконавчим директором Сергієм Климовим конфлікт виник іще в лютому. Під час проведення примирних процедур він обіцяв, що поточна заробітна плата колективу виплачуватиметься вчасно та свого слова не дотримав. Працівники філії чотири рази вдавалися до акцій соціального протесту, проте це не дало бажаних результатів. Ситуація ускладнюється й тим, що на підприємстві відсутня профспілкова організація, тож нікому згуртувати трудовий колектив для обстою-

вання своїх конституційних прав. Недосконалість чинного законодавства, унаслідок чого тривалий час затверджується план санації та проводяться ліквідаційні процедури, є причиною зростання впродовж нинішнього року заборгованості із заробітної плати на двох підприємствах-банкрутах комунальної форми власності: дочірньому підприємстві «Рогатинводоканал» та управлінні з випуску шляхово-будівельних матеріалів м. Івано-Франківська. Як домогтися якщо не повної ліквідації, то хоча б істотного скорочення заборгованості з виплати заробітної плати на цих підприємствах? Над вирішенням цього складного питання постійно працюють фахівці КСПП. Передусім, тривають складні переговори з роботодавцями, які порушують трудові права найманих працівників. Проводяться зустрічі з керівниками виконавчої влади міст і районів, окремих управлінь облдержадміністрації, зокрема управління праці та соціального захисту населення. Наші спеціалісти тісно співпрацюють у цьому питанні з радою профспілок області та галузевими профоб'єднаннями. Тож сподіваємося, що спільними зусиллями вдасться полішити стан соціально-трудових відносин на проблемних підприємствах.

ДО ВІДОМА

Ч. 3 ст. 15 Закону України від 24.03.95 № 108 «Про оплату праці» передбачено, що оплата праці працівників підприємства здійснюється в першочерговому порядку. Законом України від 21.09.2000 № 1979 встановлена кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення термінів виплати заробітної плати та виплату її не в повному обсязі.

Україні несподівано пролунало повідомлення прес-служби ТОВ «Карпатнафтохім», що підприємство з вересня 2012 року на певний час припиняє свою діяльність через складну фінансово-економічну ситуацію. Причину таких дій керівництво ТОВ «Карпатнафтохім» пояснює тим, що в Україні не створено належних умов для роботи хімічного комплексу в м. Калуші, насамперед, а також через неповернення коштів у вигляді ПДВ та проблемами зі збутом продукції.

**НЕ ДОПУСТИТИ
ЗУПИНКИ ВИРОБНИЦТВА**

Голова обласної профспілки працівників хімічних та нафтохімічних галузей Василь Олексин розповів, що у зв'язку з цим колектив найбільшого в області підприємства перебуває в тривожному очікуванні. Адже адміністрація «Карпатнафтохіму» 11 липня надіслала до профкому листа, в якому повідомляється, що після зупинки виробництва з 1 жовтня ц. р. на підприємстві запроваджується режим неповної зайнятості працюючих. До того ж штат буде скорочено на 10%.

Ситуація на підприємстві розглядалася на розширеному засіданні об'єднаного профкому «Лукоор-Карпатнафтохіму» за участі генерального директора та начальників виробництва і служб. Після всебічного обговорення проблеми члени профкому дійшли висновку, що аргументи, на які посилався адміністрація ТОВ «Карпатнафтохім» про необхідність зупинки виробництва, недостатньо обгрунтовані. Зменшення витрат на утримання персоналу для поліпшення фінансово-економіч-

ного становища підприємства є малоефективним заходом. Проте справа не обмежується виникненням нездорового морально-психологічного клімату в колективі. Зупинка чи не найбільшого в області підприємства вкрай негативно позначиться на наповненні місцевих бюджетів, не сприятиме соціальної стабільності в місті та регіоні. Можна очікувати своєрідної ланцюгової реакції. Без роботи залишиться низка організацій. Під питанням виявиться функціонуван-

ня Калуської ТЕЦ. Не виконуватиметься низка пунктів Угоди між нафтовою компанією «Лукойл» та обласною держадміністрацією щодо реалізації соціальних програм у регіоні. Профспілка вимагає від адміністрації вжити всіх можливих заходів для недопущення зупинки виробництва. Відповідні звернення направлені до компанії «Лукойл», Калузької міської ради, обласної державної адміністрації, Кабінету Міністрів України та вищих профспілкових органів.

УМОВИ ПРАЦІ – ЗАПОРУКА УСПІХУ

Обласна державна адміністрація започаткувала гарну справу: проводить презентацію регіонів Івано-Франківщини, обговорюючи проблеми соціально-економічного розвитку міст і районів Прикарпаття із громадськістю.

норму контролю перебуває виконання колективних договорів. Для трудівників створено гідні умови праці та виробничого побуту. Вони одержують суттєву допомогу на оздоровлення, лікування, під час виходу на пенсію, користуються іншими пільгами, передбаченими колективним договором.

Слід зауважити, що чимало сільських мешкан-

ців району знаходять себе в нинішніх ринкових умовах. Так, на землях в урочищі Селище, що раніше пустували, неподалік села Оболоня, започаткував власний бізнес приватний підприємець Віктор Дитинко. Він закупив 23 тисячі саджанців чорниці й засадив ними плантацію площею 6,5 га. Для пропонування фермер придбав трактор «Білорусь», завершує роботи з монтажу крапельного зрошення. Сподіваємося, що на Долинщині належно працює тристороння соціально-економічна рада. Адже якщо об'єднати зусилля виконавчої влади, профспілок і роботодавців, то економічні досягнення району виявляться іще вагомішими.

Першими оглядали підприємства та населені пункти Долинського району, ознайомилися з його господарськими здобутками.

Долинщина – потужний промисловий район Прикарпаття. Завдяки наполегливій праці його трудівників минулого року до зведеного бюджету надійшло 750 млн гривень. Левова частка коштів належить підприємствам нафтогазового комплексу та лісового господарства. Перспективно працюють Долинський газопереробний завод, ПАТ «Укрспецтрансгаз», лінійне виробниче управління магістральних газопроводів, теплично-овочевий комбінат.

МАТЕРІАЛИ СТОРІНКИ
ПІДГОТУВАВ
СЕРГІЙ ЛІЗАНЧУК

Після презентації законопроекту, що відбулася у квітні п. р., фахової дискусії з членськими організаціями, низки консультацій із розробниками документа, сторони соціалогу розпочали копітку роботу щодо його доопрацювання.

Профспілкова сторона підготувала понад 200 пропозицій щодо змін і доповнень до проекту ЗУ «Про зайнятість населення», більшість з яких розробники врахували. Серед них, зокрема, норми статей, що передбачають компенсацію втрати частки надходжень Пенсійного фонду України у зв'язку зі зменшенням роботодавцям розміру єдиного внеску на загальнооб'язкове державне соціальне страхування. Збережені й поновлені та інституції координаційних комітетів зайнятості населення, виконавчої дирекції Фонду загальнооб'язкового державного страхування України на випадок безробіття. Суттєво зросли соціалогам для осіб старше 45 років та можливості для зростання конкурентоспроможності молоді, державна підтримка молодих працівників на селі, надано статус безробітного з першого дня звернення до територіальних органів служби зайнятості. Також визначено критерії масового вивільнення працівників, які враховуватимуться під час розроблення та підписання галузевих і регіональних угод тощо.

Разом із тим законопроект містить низку положень, щодо яких профспілкова сторона мала свою принципову позицію і яку намагалася реалізувати. За дорученням Голови ФПУ були підготовлені та надіслані до Комітету з питань соціальної політики і праці ВР конкретні постанетейні зміни і пропозиції. З 21 червня почала працювати робоча група, профспілковою стороною в якій очолював заступник Голови ФПУ Сергій Кондрюк.

Принципову незгоду профспілок викликало намагання руйнувати соціалогам і функціонування його інституцій. Це стосується внесення змін до системи управління Фондом сострахування на випадок безробіття, утримання Державної служби зайнятості та її територіальних органів за рахунок страхових внесків, а не коштів держбюджету. Не підтримують профспілки й спроби легалізувати через законодавство діяльність суб'єктів господарювання, які наймають працівників для подальшого виконання роботи в інших роботодавців. Ще одним болючим питанням є застосування норми безплатного стажування у роботодавців студентів вищих і

ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ: ПОГЛЯД ПРОФСПІЛОК

Розвиваючи соціальний діалог, профспілки беруть активну участь у роботі над удосконаленням Закону України «Про зайнятість населення». Про позицію профспілок щодо нової редакції вищезаданого документа, а також стосовно застосування нестандартних видів зайнятості на ринку праці – у нашому матеріалі.

професійно-технічних навчальних закладів.

Жваву дискусію на засіданні Комітету ВР України з питань соціальної політики та праці викликало обговорення ст. 39 законопроекту у зв'язку з тим, що пропозиція профспілок щодо вилучення норм статті, що регламентує діяльність суб'єктів господарювання, які наймають працівників для подаль-

шого виконання роботи в інших роботодавців, не знайшла підтримки. В редакцію статті внесені такі норми: діяльність таких суб'єктів здійснюється на підставі дозволу, виданого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості та трудової міграції; порядок видачі дозволу встановлюється Кабміном; обов'язковою умовою цієї діяльності є можливість найму працівника для подальшого виконання ним роботи в іншого роботодавця при наявності необхідного рішення, передбаченого колективним таким роботодавця та згодою первинки.

За підтримкою своїх пропозицій і доповнень до законопроекту ФПУ звернулася до народних депутатів Олександра Стояна та Віктора Турманова. Це звернення було підтримане, а відповідні пропозиції пода-

ні до профільного Комітету ВР України до другого читання.

Подальшому розвитку соціалогам сприяє також Національна тристороння угода про зайнятість і робочі місця, що вперше за часи незалежності України підписали сторони соціалогам 1 червня 2012 року. Цей документ містить заходи до 2017 року щодо зменшення рівня безробіття, зростання зайнятості населення у працездатному віці до 68,5%. Рівень охоплення навчанням, підвищенням кваліфікації, пере-кваліфікації зайнятого населення досягне 23%. Буде вирішено питання взаємодії

ПЕРСПЕКТИВА?

Зазначений закон дає можливість для нецільового використання коштів фонду на нестрахові виплати, у тому числі утримання центрального органу виконавчої влади, що реалізує держполітику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, його територіальних органів. Прийняті норми закону суперечать базовим принципам Конвенції МОП № 168, 122 та 88 щодо мети держполітики у сфері зайнятості населення, забезпечення його соціалогам на випадок безробіття, діяльності служб зайнятості.

Запровадження таких механізмів призведе до нестрахових виплат неконкурентоспроможним на ринку праці особам або тим, хто вперше вступає у трудові відносини, серед яких майже 400 тисяч громадян становить молодь, що закінчила навчання. У зв'язку із запропонованим обмеженням розміру допомоги із безробіття майже 1,5 млн осіб, зареєстрованих у службі зайнятості, або тих, що користуються її послугами, недоотримують страхові виплати, передбачені законом.

Щоріку на утримання апарату держслужбовців центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, його територіальних органів буде витрачено понад 1 млрд гривень, відтак застраховані особи недоотримуватимуть ці кошти. Ще однією загрозою є ст. 39 закону, що визначає принципи діяльності суб'єктів господарювання, які наймають працівників для подальшого виконання роботи в іншого роботодавця. Запровадження цих норм перетворить працівника на товар із мінімальними можливостями захисту від свавілля наймача і фактичного роботодавця.

За даними Мінсоцполітики, сьогодні нелегально функціонує близько 200 таких суб'єктів господарювання, на яких працюють понад 14 тис. осіб. Їхні заробітки є нижчими від галузевих стандартів, вони не отримують належні пільги та компенсації, передбачені галузевими й колективними договорами. При цьому вони фактично працюють на тих же робочих місцях і виконують ті самі функції. Такі суб'єкти переважно створюються в гірничо-металургійній галузі, будівництві, переробній промисловості тощо.

Ухвалений закон містить багато недоліків стосовно механізмів повернення роботодавцям сплаченого єдиного соціального внеску, компенсації втрат Пенсійного фонду України у зв'язку з недоплатою внесків роботодавцями, які створюватимуть нові високотехнологічні робочі місця, оплати за стажування, сплати витрат на профпідготовку та перепідготовку працівників і безробітних.

Оскільки закон набуває чинності з 1 січня 2013 року, а чинне законодавство буде діяти до того часу, виникає нагальна необхідність оперативної підготовки та активного лобювання внесення змін до ЗУ «Про зайнятість населення» та «Про загальнооб'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», проведення широкого роз'яснювального та інформаційного роботи серед членів профспілок та у ЗМІ.

між ринком освітніх послуг і ринком праці, впровадження інноваційних методів навчання, підвищення якості освітніх послуг тощо. Подальшого розвитку набуде професійна орієнтація населення, участь роботодавців у формуванні планів профпідготовки, перепідготовки тощо.

Першим кроком на шляху законодавчого забезпечення зростання продуктивної зайнятості, досягнення Україною Цілей розвитку тисячоліття, проголошених ООН, могло стати прийняття нового ЗУ «Про зайнятість населення»...

Однак, 5 липня ВРУ ухвалила вищевказаний закон. Він підтримує чинні принципи соціалогам і ставить під загрозу функціонування са-

моврядної структури Фонду сострахування на випадок безробіття.

А вже 15 серпня Президент Віктор Янукович підписав Закон України «Про зайнятість населення».

Профспілкова сторона ініціювала перед Мінсоцполітики створення відповідних робочих груп за участю сторін соціального діалогу для забезпечення якісного формування законодавчої бази у сфері зайнятості.

Департамент виробничої політики та колективно-договірного регулювання ФПУ готує фахові коментарі до Закону України «Про зайнятість населення».

СТОРИНКУ ПІДГОТУВАЛА
АННА РЕПІЧ, «ТВ»

ПОДЯКА

ФПУ висловлює щирю подяку членським організаціям і науковим підрозділам, які надали свої пропозиції до законопроекту, а також сподівається на подальшу співпрацю під час реалізації Закону України «Про зайнятість населення» та проведення державної політики на ринку праці з урахуванням прав і свобод громадян, їх соціального захисту, недопущення поширення бідності серед працюючих та членів їхніх сімей, легалізації зайнятості, створення нових високотехнологічних робочих місць.

Порівняно з минулорічними витратами, нинішнього серпня доведеться викласти за спорядження школяра на 20 відсотків більше

ПЕРШОКЛАСНИКІВ СТАЄ ДЕДАЛІ БІЛЬШЕ

Як повідомили у Департаменті загальної середньої та дошкільної освіти профільного міністерства, починаючи з 2007–2008 років кількість першокласників в Україні щороку збільшується. 2012-го, згідно з прогнозами, першокласниками по всій країні стануть 430,1 тис. дітей. Це на 16 тисяч більше, ніж торік. У Києві першого вересня за парти вперше сядуть близько 27,2 тис. малюків.

НА ПОРОЗІ НАВЧАННЯ

РАЙСА ЧИРВА,
«ТБ»

Цього року День знань припадає на суботу. Проте сотні тисяч школярів по всій Україні все одно підуть до школи. Головною новацією національної школи нинішнього навчального року виявився новий державний стандарт початкової середньої освіти. Передбачені ще деякі зміни, але менш масштабні. Міністр освіти, молоді та спорту Дмитро Табачник запевняє, що загалом українські школи до 1 вересня готові.

ШКОЛА, ЛІЦЕЇ ЧИ ГІМНАЗІЯ?

Вітчизняна система освіти сьогодні пропонує кілька варіантів навчання, тож батьки можуть обрати для своєї дитини найкращий. Окрім звичайних шкіл і спецшкіл так званого класичного зразка, діють різноманітні гімназії, ліцеї, колегіуми. В одних роблять наголос на поглибленому вивченні мов чи історії, в інших – пропонують складніші програми опанування точних чи природничих наук. Так чи інакше, кожна школа прагне бути особливою. Але чи завжди назва відповідає якості навчання? Нерідко тільки приваблива вивіска й вирізняє той чи інший навчальний заклад. Головний спеціаліст Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти міністер-

ства освіти, молоді та спорту Лідія Шербакова перекоонує: «Є звичайні загальноосвітні школи, у яких якість навчання нічим не відрізняється від гімназії, ліцею чи колегіуму. Там також працюють переважно висококваліфіковані фахівці, які дають своїм учням належні знання, ефективно співпрацюють із батьками, досягають високих результатів у вихованні дітей».

Однак скидається на те, що нині практично всі школи тягнуться до рівня ліцею чи гімназії, бо висувають дітям надто серйозні вимоги, а під час вступу до першого класу рядовий районний середньої школи вигадують справжні іспити. За законом така ініціатива – елементарне самоуправство. Тим часом парламент іще восени 2011 року заборонив перевіряти рівень знань під

час приймання дітей до школи. Тоді нардепи дійшли висновку, що адміністрація навчальних закладів використовує тестування як привід «законно» вимагати у батьків гроші. У Міносвіти попереджають: до звичайної школи дітей мають зараховувати лише на основі розмови з психологом, яка обов'язково від-

бувається у присутності батьків. Завдання фахівця – визначити рівень логічного мислення дитини та її психологічний настрій.

Що відбувається насправді? У багатьох школах батькам наткають, що саме їхній дитині буде складно адаптуватися до нових умов. Тож їй треба серйозно готуватися до навчання у першому класі. Готуватися, звісно, краще у спеціальних клубах чи центрах розвитку дитини. Там пропонують стандартний набір занять: знайомство з навколишнім світом, математика, розвиток мовлення, підготовка руки до письма, англійська мова, музика, хореографія, творчість. Такі заклади, ясна річ, комерційні: вартість навчання у них коливається від 300 до 600 гривень на місяць. Не секрет, що в таких центрах раннього розвитку підробляють ті ж учителі загальноосвітньої школи. Так само, як і домашніми репетиторами. За годину уроку педагоги беруть від 100 гривень. Якщо ж заняття проводяться за місцем проживання малюка, то такса зростає до 150 гривень.

От і виходить: діти заможніших батьків приходять до першого класу значно сильнішими за тих, чий батьки вирішили, що на те вона й школа, щоб навчити малюка читати й писати. І для «невстигаючих» – це небяжкий стрес. Хоча, як стверджують психологи,

ШКІЛЬНІ АВТОБУСИ ПОЇХАЛИ В УКРАЇНСЬКІ СЕЛА

Прем'єр-міністр Микола Азаров оприлюднив інформацію, що цього року уряд закупив тисячу нових шкільних автобусів для українських сіл. Він також доручив відповідальним особам простежити, аби ці автобуси почали перевозити школярів першого ж навчального дня і використовувалися тільки за призначенням.

Ключі від 78 автомобілів освітянам із Полтавщини та Дніпропетровщини вручив міністр освіти, молоді та спорту Дмитро Табачник. Він наголосив, що нинішній рік – рекордний з усіх дев'яти попередніх, відколи діє державна програма «Шкільний автобус». До того ж близько 40 автобусів обладнані спеціальними пристроями для перевезення школярів з особливими потребами.

«вступ до школи» – це стрес для всіх першокласників. Експерти оцінюють його у 26 балів за стобальною шкалою.

НОВІ СТАНДАРТИ Й НОВІ ПРОБЛЕМИ

Початок 2012/13 навчального року підготував для учнів початкових класів України сюрприз: вони вивчатимуть три нові дисци-

пліни. Це передбачено щойно затвердженим Державним стандартом початкової середньої освіти.

Так, у першокласників буде один раз на тиждень урок іноземної мови. З другого класу діти почнуть «гризти» інформатику – курс називається «Сходинки до інформатики». Відповідно до нового держстандарту тепер увагу школярів більше акцентуватимуть на природі, ніж на тому, що їх оточує. Останнє вони вивчали за

19 690

загальноосвітніх навчальних закладів

налічується в Україні. Серед них – 580 гімназій, 377 ліцеїв і 45 колегіумів.

Готуватися до школи, звісно, краще у спеціальних клубах чи центрах розвитку дитини

Міністр освіти, молоді та спорту запевнив, що загалом українські школи до 1 вересня готові

ЧЛЕНСТВО РОКУ

програмою дисципліни «Навколишній світ». Віднині Міносвіти вирішило повернутися до звичного та рідного для дорослих «Природознавства». Тож цей предмет і вивчатиметься замість «Навколишнього світу».

Зміни у шкільній програмі для першокласників сприймаються неоднозначно і дітьми, й батьками, і вчителями.

Більшість учителів, особливо гімназій, у захваті від нової програми для першокласників. Вони кажуть, що до школи діти приходять добре підготовленими, тож їхній розвиток дозволяє працювати за новою програмою. При цьому вчителі сільських шкіл не поділяють оптимізму міських колег і зауважують, що сільські діти влітку зазвичай ганяють на велосипедах, а не до школи готуються.

Частина педагогів до нових стандартів ставиться критично, бо децю зі шкільної програми колись вивчали в п'ятому класі, а нині пропонують шести-чи семирічним дітяхам. Їм доведеться запам'ятати, що таке крива лінія, коса, як виглядають куб, ромб, циліндр. Якщо в попередні роки першокласники мали лічити до 10, то нинішня програма вимагає – до 100.

Педагоги свідомі того, що нові стандарти – це й нові проблеми, які треба буде розв'язувати. Приміром, «Сходинки до інформатики». Вчитель початкових

класів навряд чи має достатній досвід викладання цього предмета. Можна, звісно, запросити фахівця з основної школи. Однак він, у свою чергу, навряд чи володіє методиками навчання учнів цієї вікової групи.

Це стосується й іноземної мови. Переважна більшість учителів початкових класів має додаткову освіту з викладання іноземної. Але є й такі, особливо педагоги старшого покоління, які не знають мову. Знову проблема: учителям зі старої школи бракує досвіду роботи з малечою. У багатьох регіонах місцеві органи виконавчої влади з розумінням підійшли до розв'язання цієї проблеми – створили спеціальні курси для вчителів: іноземної мови та основ ІКТ.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЗІБРАТИ ПЕРШОКЛАСНИКА ДО ШКОЛИ?

Для батьків – це справжній головний біль. Зазвичай шкільні базари починають працювати із середини літа, однак переважна більшість батьків відкладає збір «приданого» практично на останній день. Сподіваючись, що, можливо, цінова політика зміниться. Вона вже змінилася. Порівняно з минулорічними витратами, нинішнього серпня доведеться викласти за спорядження школяра на 20 від-

КІЛЬКА СЛІВ ПРО ФІЗКУЛЬТУРУ

Ще одне цьогорічне нововведення – відсутність оцінювання учнів 1–4-х класів із фізкультури. Зважаючи на те, що більшість дітей не може скласти нормативи через стан здоров'я, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України розробило й затвердило нову навчальну програму з фізичної культури для учнів 1–4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. Серед нововведень, зокрема, поновлення тестування учнів за видами (швидкість, витривалість, гнучкість, сила, спритність, швидко-кісно-силові якості), які були скасовані 2008 року у зв'язку з низкою трагічних випадків на уроках фізкультури. Також скасовані заліки з цього предмета й державне тестування учнів із видів спорту. Зменшено кількість контрольних нормативів із таких випробувань, як швидкість та витривалість. Зміст уроку фізкультури та його структура залишилися без зміни. Але з метою адаптації до фізичних навантажень учні не здаватимуть контрольні нормативи у період з 1 вересня по 1 жовтня.

сотків більше. Тільки шкільні форми подорожчали на 45–100 гривень. На відміну від минулого року, коли на ринку продавали тільки китайське та турецьке вбрання, цього літа продавці пропонують піджаки й спідниці вітчизняних виробників. Коштують вони значно дешевше. Скажімо, шкільна форма Кременчуцької фабрики обійдеться мінімум у 280 гривень, Артемівської – 350 гривень, а от за одяг із Туреччини правлять від 450 до 600 гривень.

Загалом мінімум спорядження – форма, портфель, взуття, спортивний одяг і канцтовари за попередніми підрахунками обійдеться 1300–1400 гривень. Але, як кажуть експерти, це буде дово-

лі скромний «портфель школярика», з мінімальним набором усього, що потрібно до школи, з найдешевшою шкільною формою, недорогим рюкзаком зі звичайною спинкою (хоча фахівці радять ортопедичну), дешевим взуттям, себто не з натуральної шкіри.

Якщо батьки вирішили придбати дорожче шкільне приладдя, дорожчий рюкзак, то, скажімо, в Києві портфель з ортопедичною спинкою коштуватиме від 500 гривень і вище. Якщо купувати дитині шкіряне взуття, якісний імпортований шкільний одяг тощо, то витрати в середньому сягнуть двох тисяч гривень, а по Україні – мінімум три тисячі. Продавці називають більш реальні циф-

ри: п'ять, а то й шість тисяч гривень залежно від того, що батьки хочуть купити своїй дитині.

І ще одне. Батькам, звісно, хочеться купити дитині тільки якісні об'єкти. Фахівці радять обов'язково вимагати у продавців (не тільки в магазинах, а й на ринках) сертифікати відповідності. До цих документів додається протокол випробувань. Якщо паперів бракує чи продавець відмовляється надавати таку інформацію, це має насторожити покупців, відтак слід краще не купувати таку продукцію, бо вона входить до особливого розряду – дитячий асортимент. Від цього залежить здоров'я дітей, яке напряму впливає на ефективність навчання.

“
Із упровадженням нового державного стандарту початкової середньої освіти на основі інноваційних програм і планів виникатимуть питання, що потребуватимуть оперативного вирішення: від забезпечення вчителів сучасним інструментарієм до оснащення та облаштування шкільних кабінетів. Тому під час реформування освіти важливо забезпечити педагогам такі умови праці, при яких би вони відчували себе комфортно, впевнено й мали економічну можливість для самореалізації.”

ОЛЕКСАНДР ЯЦУНЬ,
голова Київської
міської організації
Профспілки працівників освіти і науки
України

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ПРОБЛЕМИ
ОЗДОРОВЧОГО
СЕЗОНУ

У газеті «Профспілкові вісті» протягом літа було надруковано чимало позитивних публікацій про дитячі табори різних регіонів, про задоволення потреб та інтересів дітей, які там оздоровлювалися. І це справді так. Але мене непокоїть те, що в жодній публікації не порушуються проблеми, які існують у цій справі і щороку стають гострішими.

Одна з головних проблем – щорічне зменшення кількості дітей, охоплених ефективним відпочинком чи оздоровленням у позаміських таборачних таборах. Основна причина цього – висока вартість путівок у позаміські табори. Не кожна сім'я може викинути за 14 днів відпочинку своєї дитини в таборі 1000–1500 грн. За таку суму малозабезпечена родина може харчуватися протягом місяця. Раніше в ціну путівки входили вартість харчування, медичне й культурне обслуговування дітей, зарплати працівників табору. Цю частину витрат покривав Фонд соціального захисту. Решта господарських витрат покривалися за рахунок підприємств галузі, до якої належав табір. Держава не брала жодних податків із табору. Тому батьківська доплата за перебування дитини в таборі протягом 26 днів становила 8–9 грн. Сьогодні ж усі витрати лягли на власників оздоровниць, серед яких є і профспілки, які не спроможні витримати цей фінансовий тягар. Тому всі витрати тепер включаються у вартість путівки. Виникає питання: якщо в державі існує Програма оздоровлення дітей, яку передбачено охопити до 70% школярів, то для цього треба не лише давати вказівки, але реально щось робити. Передусім це має бути відображено в держбюджеті. Як було сказано вище, раніше за рахунок коштів Фонду соціального захисту покривалися витрати на зарплату працівників таборів. Зараз – ні. Чому? Адже це кошти, відраховані підприємствами й організаціями до бюджету Фонду. В той час як дві третини членів правління Фонду – роботодавці та профспілкові функціонери. Чому ж вони з цим погоджуються? Вважаю, що треба скорочувати

організаційні витрати Фонду, а не обсяги фінансування оздоровлення дітей. Або візьмемо інше питання. Цього року Фонд виділяв на харчування дітей щодоби 37 грн плюс 3 грн – на культурне та медичне обслуговування. Як можна за нинішніх цін забезпечити за цю суму ефективне п'ятиразове харчування, щоб діти одержували в достатній кількості овочі, фрукти, м'ясо, рибу, молочні продукти? А от у санаторіях, на базис відпочинку триразове харчування обходиться в 70–100 грн. Виходячи з цих підрахунків, на мою думку, вартість харчування у таборі має бути не менше 50 грн на добу. Для того, щоб кожен табір правильно організував свою роботу, має бути затверджений Типовий порядок його роботи. В ньому, зокрема, мають бути передбачені дата відкриття і закриття таборної зміни, заходи, які мають обов'язково проводитися, екскурсії тощо. Всі ці нормативи повинні бути відображені, щоб кожен табір відповідно до них, а не на свій розсуд, бдував роботу. Вважаю, що всі ці питання вимагають невідкладного вирішення. Треба вже зараз зібратися разом усім, хто причетний до організації оздоровлення дітей, порадитися і знайти шляхи вирішення цих питань. Адже медики б'ють на сполучення погіршення здоров'я дітей, але ніхто не хоче цього почути.

**ГАЛИНА СВАРИЧЕВСЬКА,
ГОЛОВА ЗАКАРПАТСЬКОЇ
ОБЛППРОФОРГАНІЗАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ І
ПІДПРИЄМЦІВ ТОРГІВЛІ,
ГРОМАДСЬКОГО
ХАРЧУВАННЯ ТА ПОСЛУГ,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ**

«ГАРЯЧА ЛІНІЯ»

АНАТОЛІЙ БАШЛОВКА:
«ДЗВІНКИ НА НАШУ «ГАРЯЧУ ЛІНІЮ»
– ЦЕ БАРОМЕТР ТОГО, ЩО
ВІДБУВАЄТЬСЯ В СУСПІЛЬСТВІ»

Чи можна повернути борги із зарплати? Як оскаржити незаконне звільнення з роботи? Як примусити роботодавця дотримуватися трудового законодавства? На ці та інші актуальні питання можна знайти кваліфіковані відповіді, зателефонувавши на «гарячу лінію» «Ти і право» Федерації профспілок України. Про її роботу, а також про те, чому консультації найдосвідченіших адвокатів не будуть коштувати тому, хто зателефонував, ні копійки, ми попросили розповісти куратора проекту Анатолія Башловку.

– **Анатолію Миколайовичу, з якою метою запроваджується «гаряча лінія»?**

– Перш за все, щоб надати людям юридичну допомогу, тобто консультації з правових питань. Однак головне завдання профспілкової «гарячої лінії» на сьогодні – визначити основні тенденції процесів, що відбуваються в суспільстві, аби Федерація профспілок могла оперативно й ефективно на них реагувати. Це своєрідний барометр, який показує соціальну напругу в суспільстві та шляхи вирішення актуальних проблем.

– **Уже є перші дзвінки. Які питання найчастіше ставлять?**

– Мабуть, найчастіше розпитують про невилплату або затримку зарплати і запитують, як цьому заридити. Це пов'язано або з банкрутством підприємства, або з тим, що воно перебуває у важкому фінансовому становищі, відбувається скорочення персоналу.

У кожному конкретному випадку потрібно давати таку ж конкретну відповідь, бо немає універсальних рецептів.

Не менш часто запитують про соціальні виплати, зокрема про правильний розрахунок пенсії, некоректні нарахування, затримки з виплатами. Уже зараз простежується тенденція, пов'язана з відмовою соціальних служб виплачувати спадкоємцям соціальні виплати, які були нараховані до смерті людини. Нині ми формуємо механізм впливу, виявляємо тих, хто порушує законодавство. Дуже часто люди звертаються також і з приводу тиску колекторських фірм на боржників. Ми намагаємося проконсультувати, як в тому чи іншому випадку їм протидіяти.

– **Чи обов'язково той, хто телефонує, має бути членом профспілки?**

Якщо вам потрібна юридична допомога, телефонуйте на «гарячу лінію» за номером **0800 21 22 23**, який працює цілодобово і безкоштовно.

– **Ні. «Гаряча лінія» «Ти і право» готова допомагати кожному громадянину, незалежно від його профспілкової приналежності. Ми запитуюмо про членство людини в профспілці тільки для того, аби дізнатися, яких заходів вжила первинна профорганізація для вирішення проблеми, і не дублювати їх.**

– **Як Ви вважаєте, які перспективи такої форми профспілкової роботи з людьми? Які у вас плани?**

– Я вважаю, що проект має величезні перспективи. «Гаряча лінія» може стати для людей чимось на зразок екстреного номеру. Надалі, гадаю, будемо мати представництва у всіх регіонах України, де надаватимемо кваліфіковану юридичну допомогу. Ми повинні налагодити

зворотний зв'язок людини праці з профспілковими органами для того, щоб вони могли брати активну участь у вирішенні проблем, що накопичилися.

– **Який механізм роботи «гарячої лінії»?**

– Ви телефонуєте оператору, який приймає від вас інформацію і питання, а також відомості про те, як з вами можна зв'язатися. Тоді наші юристи обробляють інформацію і передають результати своєї роботи оператору, який зв'язується з вами телефоном або електронною поштою, роз'яснює питання і дає рекомендації.

– **Який професійний рівень тих, хто дає безплатні консультації?**

– У нас працюють тільки висококваліфіковані юристи, які за домовленістю мають можливість проконсультуватися з фахівцями з Інституту права ім. Корешко та інших вишів, а також повністю несуть відповідальність за подану інформацію.

ДОСВІД

В організації виховної роботи дитячих оздоровниць стає в пригоді не лише вітчизняний, а й закордонний досвід. Нинішнє літо – не виняток.

Уже кілька років поспіль працівники спортивно-оздоровчого табору «Смерічка» за посередництвом Асоціації працівників дитячих оздоровчих закладів України тісно співпрацюють зі Східноєвропейською місією, що представляє благодійну організацію штату Техас (США). Цього року американські волонтери опікувалися не тільки вихованцями «Смерічки», а й інших оздоровниць Прикарпаття.

ВОЛОНТЕРИ – ГОСТІ
ПРИКАРПАТСЬКИХ
ОЗДОРОВНИЦЬ

Форми їхньої роботи досить своєрідні, адже вони проводили виховні години з хлопцями та дівчатами, читаючи й коментуючи Біблію. Так, одне з перших занять волонтери присвятили креативності. В доступній для дітей формі за участі перекладачів відбулася розмова про створення світу, говорили про задатки кожної людини до творчості праці та їх використання. Дітей захопила ця розповідь. Вони демонстрували своє

вміння у виготовленні різноманітних сувенірів. «Ми намагаємося прищепити дітям моральні цінності, – розповідає волонтер П. Паркер, – адже завдяки їм діти стають кращими. Нас приємно вразило, що українські діти розвивають такі риси характеру, як доброта, любов до ближнього». Американські волонтери брали активну участь у різноманітних виховних заходах, які проводилися в

«Едельвейсі». Вони також виявилися заповзятими туристами, разом із дитячими піднялися на вершини гір Хом як та Маковця, заплывалися мальовничими краєвидами Карпат. Як зазначила начальниця туристсько-оздоровчого комплексу «Едельвейс» Мар'яна Катрич, гості зі США істотно збагатили зміст виховної роботи з юними вихованцями. Біблійські заповіді, подані в своєрідній формі, мелодійні пісні залишили глибокий слід у душі дітей. Сподіваємося, що це сприятиме їх позитивному розвитку та вихованню як гідних громадян своєї Вітчизни.

**СЕРГІЙ ЛІЗАНЧУК,
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ.**

Двадцять століття вміло закручувати гололомні сюжети, перевертаючи долі людей. У 1905-му робітникові ливарного цеху Брянки (нині ПАТ «Свраз – Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського») Федору Підпригорі виповнилося 25. За кілька років праці на заводі він подолав чимало труднощів: каторжний 10–11-годинний робочий день, важкі умови, штрафи й знущання майстрів. Тож не дивно, що робітник почав брати активну участь у робітничому русі, який набрав обертів на великому металургійному підприємстві. А зародився він ще наприкінці XIX століття, та був швидше стихійним, ніж організованим. Однак незабаром металурги зрозуміли необхідність діяти колективно, захищаючи свої інтереси. Одними з перших у Брянці вони почали обирати старост, створили делегатські збори, які висували вимоги до адміністрації, вимагаючи запровадження 8-годинного робочого дня, підвищення зарплати й скасування штрафів.

Федір Підпригора був серед найактивніших, за що незабаром потрапив під арешт. Одним із перших улітку 1906 року він вступив до щойно створеної профспілки металістів. Її основу становили робітники Брянки, а навколо них уже об'єднувалися трудящі решти промислових підприємств Катеринослава. Відділення спілки металістів почали з'являтися в інших містах губернії. До створення та діяльності профспілки значних зусиль доклали партійці, проте багато в чому її активність пояснювалася зростанням свідомості робітників та їхнім прагненням самоорганізуватися, концентрувати свої зусилля на головних напрямках роботи.

Невдовзі спілка об'єднувала близько півтори тисячі осіб, тож виявилася реальною силою, з якою були змушені рахуватися власники заводу та влада. Серед її керівників були токар Брянки Г. Петровський, М. Міллер, М. Трошин, брати Жовтенькі, Вишневецький, Маркіш, Шевченко, Усевич та ін.

Профлідери та надто активні робітники незабаром були звільнені з роботи, деякого заарештували й відправили в заслання. Не вдалося уникнути повторного арешту й Федору. Під час слідства йому пригадали участь у бойовій дружині, й вільнодумні розмови в цеху, і членство в спілці металістів. Дивом удалося йому врятуватися, інакше не оминув би «столипінську краватку», яку хотіли затягнути на його шні за злочинним вироком в ієрархії судового суду. Довгі роки

ДОЛІ ТА ЧАС

75 років минуло відтоді, коли в нашій країні відбулися події, наслідки яких відчуваємо й досі. Жорстока боротьба за владу в більшовицькій партії дала імпульс розгортанню масових репресій, жертвами яких стали не тільки партфункціонери, а й сотні тисяч простих робітників, селян, службовців. Не оминула ця трагедія й профспілки, у тому числі людей, що стояли біля витоків їх створення.

довелося йому бідувати в далекій Америці. Але й за океаном Федір боровся за права товаришів, через що потрапив у «чорні списки» американської влади.

На Брянці тоді (1906 р.) уже верховодив новий директор Адам Свіцин, грамотний інженер, але дуже жорсткий за характером. Це значною мірою виявилось під час оголошення на заводі в 1907-му про зупинку виробництва й звільнення усіх 5 тис. робітників. На територію підприємства тоді були введені жандарми й війська, повсюдно відбувалися обшуки.

Незважаючи на невелику вихідну допомогу, гроші у багатьох робітників незабаром закінчилися і їхні сім'ї голодували. Спілка металі-

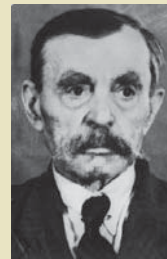
стів, звісно, підтримувала їх, але грошей бракувало, навіть попри надходження фінансової допомоги від робітників інших катеринославських заводів і профспілковців – трудівників Петербурга.

Профактивіст В. Патін згадував, що коли керівники спілки металістів на чолі з Г. Петровським прийшли до Свіцина на переговори щодо можливого початку роботи заводу, той застав, що, мовляв, «час я не звільняв, звільняю лише рядових робітників». Але підкупити активістів тоді не вдалося: всі вони демонстративно жбурнули йому на стіл перепустки й пішли.

Завод простоював шість місяців. І весь цей час спілка металістів надавала допомогу безробітним, зверталася в Державну думу, аби вирішити проблему.

До самої революції Адам Свіцин очолював металургійний завод у Юзівці. Він був першим російським директором (його попередники були іноземцями) цього великого підприємства Донбасу. Проте й тут Свіцин виявив свій жорсткий характер. Окрім технологічних новацій, він запровадив сувору дисципліну, систему штрафів, був нетерпимий до діяльності профспілки. До речі, це було дуже характер-

“ Давно, коли ще був молодим, на Брянському заводі я агітував за профспілку так: «Візьміть одну лозу. Її легко можна зламати. А якщо взяти вузол, то його вже так просто не переламаш. Кожного з нас окремо легко зламати. Мене царський суд заочно засудив до смерті. Але мене не повісили, народ урятував. Я знаю, що профспілка ніколи не зрадить інтересів людей і виконає перед ними всі свої зобов'язання.

ФЕДІР ПІДПРИГОРА

но тоді для власників підприємств і підконтрольної їм технократичної еліти. Втім, багато нинішніх роботодавців часто припускаються помилки своїх попередників, відмовляючись визнавати норми цивілізованого соціального діалогу.

...Після революції долі наших героїв більше не перетиналися. Федір Підпригора повернувся з еміграції і багато років працював майстром у ливарному цеху Брянки, займався громадською діяльністю, цікавився тим, що відбувається в країні і партії. Він часто виступав перед молоддю, згадую-

чи революційні події, розповідав про створення на заводі профспілки. Подальші події засвідчили, що це, мабуть, не всім подобалося.

Після окупації Донбасу в 1918 році німцями і повернення старих власників підприємства Свіцин, тоді директор Новоросійського товариства, як розповідається в книзі з історії профспілки гірників «На шляху Ілліча», оголосив про звільнення усіх робітників заводу і про розрахунок із ними за зникнені розцінками, запропонувавши невдоволенним подати позови до... Ради народних комісарів. У комендату-

рі Юзівки навіть погрозували розстріляти тих, хто організуватиме страйки й інші форми устаткування. Згодом, завдяки заступництву голови ВНК і керівника Всеросійської ради народного господарства (ВРНГ) Ф. Держинського, Свіцину вдалося уникнути неприємностей. Як досвідченого фахівця його залучили до роботи у ВРНГ, тресті «Південсталь» (до його складу входив і завод ім. Петровського).

Погіршилося його становище після смерті Держинського – Свіцину висунули обвинувачення у зв'язках із колишніми власниками заводів. У 1937-му за 60-річним Свіциним, тоді технічним директором металургійного заводу ім. Орджонікідзе в Москві, вночі прийшли люди з НКВС. Обвинувачували стандартно: шпигунство, участь у контрреволюційній організації, відтак кінець неминучий – куля в потилицю.

Такий же фінал трохи не спіткав тоді й старого революціонера, ветерана профспілки Федора Підпригору. За деякими відомостями, НКВС отримувало рознарядки на арешт ветеранів партії, які були небезпечні для Сталіна, бо знали справжню правду про минуле. На багатьох із них тоді органи відкривали справи. Обтяжувальними обставинами вважалися, зокрема, виключення із лав партії, перебування в еміграції, «не та» національність, а ще – надмірна цікавість щодо так званого «заповіту Леніна».

На заводі ім. Петровського були репресовані близько 200 осіб – майже все керівництво, начальники багатьох цехів, але переважно прості робітники серед яких було чимало стахановців. Постраждало тоді і багато профспілкових працівників. Був розстріляний голова заводського профспілки М. Жеребів.

Деякі місяців мордували в підвалах місцевого чекістського відомства вже немолодого Федора Підпригору, намагаючись «вибити» з нього визнання неіснуючих злочинів. У 1939 році його все ж випустили. Як і велику групу керівників Брянки-Петрівки, яких не було репресовано тільки завдяки стійкості на допитах тодішнього директора заводу І. Марковського.

Такі ось сюжети й біографії траплялися в нашій історії: революція, виникнення профспілки та їх протистояння з власниками, прихід нової влади, репресії 1937-го, коли в одній камері часто сиділи старі більшовики та їхні супротивники з дореволюційних часів.

ЗАЙНЯТІСТЬ

ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВИ

? Яким законодавчим актом визначено поняття «загальнодержавні оплачувані громадські роботи»? Чи поширюються соціальні гарантії на громадян, зайнятих на них?

Ганна ГРЕБЕЛЬЧУК,
м. Ставище, Київська обл.

Відповідно до ст. 23-1 Закону України «Про зайнятість населення» загальнодержавні оплачувані громадські роботи – це роботи, які мають суспільно корисну спрямованість, відповідають потребам держави, виходячи з її соціально-економічних пріоритетів, та виконуються на об'єктах, визначених Кабінетом Міністрів України, в сфері будівництва та реконструкції (модернізації) спортивної, транспортної, медичної, туристичної і телекомунікаційної інфраструктури, в тому числі на об'єктах, пов'язаних із підготовкою та проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Оплата праці громадян, зайнятих на загальнодержавних оплачуваних громадських роботах, здійснюється відповідно до законодавства. На громадян, які беруть участь у загальнодержавних оплачуваних громадських роботах, поширюють-

ся державні соціальні гарантії, передбачені законодавством про працю, зайнятість населення та загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Безробітні, які дали згоду на участь у загальнодержавних оплачуваних громадських роботах, знімаються з обліку як безробітні з дня працевлаштування. Порядок організації (в тому числі забезпечення перевезення та тимчасового проживання) загальнодержавних оплачуваних громадських робіт визначається Кабінетом Міністрів України. Закінчення строку роботи на загальнодержавних оплачуваних громадських роботах уважається втраченою роботою з незалежності від застрахованої особи обставин. Допомога по безробіттю таким особам признається відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».

ПІЛЬГИ

ГАРАНТІЇ ТА КОМПЕНСАЦІЇ ЗВІЛЬНЕНОМУ ПРАЦІВНИКУ

? Які існують види державних компенсацій і гарантії при втраті працівником роботи під час ліквідації підприємства?

Сергій БОЙКО,
м. Кременчук,
Полтавська обл.

Згідно зі ст. 25 Закону України «Про зайнятість населення» держава створює умови незайнятими громадянам у поновленні їхньої трудової діяльності та забезпечує їм

такі види компенсацій:
– надання особливих гарантії працівникам, вивільнюваним із підприємств, установ, організацій;
– виплата матеріальної допомоги в період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації;
– виплата в установленому порядку допомоги по безробіттю.
Розміри й умови надання матеріального забезпечення на випадок безробіття визначаються Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».

СОЦВИПЛАТИ

? Який порядок нарахування одноразової матеріальної допомоги по безробіттю непрацездатній особі, що перебуває на утриманні безробітного? Хто приймає рішення про її призначення?

Валентина ШЕЛЕСТ,
м. Феодосія, АРК

МАТЕРІАЛЬНА ДОПОМОГА УТРИМАНЦЮ БЕЗРОБІТНОГО

Згідно з Порядком надання матеріальної допомоги по безробіттю, одноразової матеріальної допомоги безробітньому та непрацездатним особам, які перебувають на його утриманні, допомоги на поховання в разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні, затвердженим наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20 листопада 2000 р. № 309 (зі змінами та доповненнями), безробітним, у яких закінчився строк виплати матеріальної допомоги по безробіттю, або непрацездатним особам, які перебувають на їх утриманні, може надаватися одноразова матеріальна допомога за умови, що середньомісячний сукупний дохід на члена сім'ї не перевищує встановлений законодавством рівень забезпечення життєвого мінімуму для призначення допомоги відповідно до Закону

України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».
До непрацездатних осіб, які перебувають на утриманні безробітного, належать:
– діти, які не досягли 18 років, учні та студенти (курсанти), слухачі, стажисти) денної форми навчання – до закінчення навчання, але не більш як до досягнення ними 23 років;
– непрацюючий член сім'ї, який доглядає дитину до досягнення нею трирічного або шестирічного віку (за медичним висновком);
– непрацюючі матері (батьки, опікуни), які мають трьох і більше дітей віком до 16 років та доглядають їх;
– непрацюючі працездатні особи, які доглядають інваліда I групи або дитину-інваліда віком до 16 років, пенсіонера, який за експертним медичним висновком потребує постійного стороннього догляду, а також престарілого, який досяг 80-річного віку;

– неповнолітні діти, на утримання яких безробітний виплачує або зобов'язаний виплачувати аліменти.
Одноразова матеріальна допомога надається у розмірі, визначеному законодавством, і виплачується на кожну особу один раз на півроку. За одержанням цієї допомоги непрацездатна особа може звернутися протягом усього періоду перебування безробітного на обліку в центрі зайнятості, а безробітний – після закінчення періоду одержання матеріальної допомоги по безробіттю.
Для отримання одноразової матеріальної допомоги особа повинна подати до центру зайнятості заяву та довідки про склад сім'ї і доходи кожного члена сім'ї за 6 місяців, що передують місяцю подання заяви про надання одноразової матеріальної допомоги, а також довідку, що засвідчує перебування її на утриманні безробітного. За заявою безробітного

від імені неповнолітніх та заявами повнолітніх членів сім'ї одноразової матеріальної допомоги надається одержувачу безробітний.
Для отримання одноразової матеріальної допомоги на неповнолітніх дітей, на утримання яких безробітний виплачує або зобов'язаний виплачувати аліменти, подаються документи щодо сім'ї, членами якої вони є. Від імені дитини подає заяву й отримує зазначену допомогу мати (батько), з якою вони проживають.
Середньомісячний сукупний дохід на члена сім'ї обчислюється центрами зайнятості. Рішення про призначення одноразової матеріальної допомоги оформлюється наказом центру зайнятості, номер і дата якого вносяться до картки персонального обліку безробітного. З цим наказом безробітний ознайомлюється під особистий підпис у картці обліку прийнятих рішень керівництва центру зайнятості.

ПРАВОВІДНОСИНИ

РЕЄСТРАЦІЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

? Чи вважається дійсним запис до трудової книжки, внесення роботодавцем – приватним підприємцем, якщо не був укладений трудовий договір?

Максим ГОЛОЧКІН,
м. Алчевськ, Луганська обл.

Відповідно до пп. 2, 8, 9 та 14 Порядку реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою, затвердженого наказом Мінпраці та соціалістики від 8 червня 2001 р. № 260, укладений і письмової форми трудовий договір між працівником і фі-

зичною особою остання повинна подати на реєстрацію до державної служби зайнятості за місцем свого проживання у тижневий строк із моменту фактичного допущення працівника до роботи. У разі коли інтереси фізичної особи представляє за

нотаріальним дорученням уповноважена нею особа, вона повинна подати на реєстрацію укладений між працівником і фізичною особою трудовий договір до ДСЗ за місцем проживання останньої.
Посадова особа центру зайнятості підтверджує особистим підписом записи, внесені до трудової книжки працівника, і засвідчує їх печаткою. Записи про реєстрацію та зняття з реєстрації трудового договору дають право фізичній особі внести записи до трудової книжки працівника про прийняття та

звільнення його з роботи. Крім того, ст. 24 Кодексу законів про працю передбачає, що в разі укладення трудового договору між працівником і фізичною особою остання повинна в тижневий строк з моменту фактичного допущення працівника до роботи зареєструвати укладений і письмової форми трудовий договір у ДСЗ за місцем свого проживання в порядку, визначеному Мінпраці та соціалістики України.

СТОПІНКУ ПІДГОТУВАЛА
ТЕТЯНА РУБАН, «ПВ»

МІСТО НА КАМЕНІ – ТУТ ОЖИВАЄ ІСТОРІЯ

Неповторним ансамблем архітектури, над створенням якого трудилися митці-зодчі й військові інженери, зачаровує численних відвідувачів Кам'янець-Подільський. Тут поєдналися східний і західний стилі, а дзвіниці православних та католицьких храмів, мінарети стоять поруч. Ліва притока Дністра – річка Смотрич, що протікає у глибокому 40-метровому яру, оперізує скелясте плато, на якому розкинулося давнє місто з його головним форпостом – Старою фортецею.

Стара фортеця – пам'ятка архітектури XII–XVIII століть

Чорна башта бачила чимало битв, її не раз реставрували

Як свідчать літописи, у XIV–XVII століттях повз місто пролягав шлях татар, які кочували в причорноморських степах. Тож аби посилити оборону міст, зводилися нові замки й фортеці. І Старе місто будували так, щоб підступи до нього захищали природні перешкоди.

Кам'янець-Подільська фортеця вважалася неприступною, відтак люди почали казати, що вона «побудована рукою Бога». Усе це – завдяки високим берегам, широкому руслу річки, тож високі стіни з амбразурами, обладнаними потужною зброєю (гарматами і тарасницями), надійно захищали від ворога.

Центральна частина Старої фортеці (Старий замок) утворює неправильний багатокутник витягнутої форми,

який обнесений високими стінами з баштами по кутах.

Із правого боку розташована багатогранна Чорна башта з криницею завглибшки 40 і завширшки 5 метрів. Біля річки – Водяна башта, з якої подавалася вода у замок. Із південного заходу фортеці над яром бачимо найвищу у замку чотиригранну Папську башту, збудовану на кошти Папи Римського Юлія II. Її ще називають Кармелюковою, бо тут тричі був ув'язнений народний герой селянського повстання на Поділлі Устим Кармалюк. Нині у башті відтворено інтер'єр тюремної камери XIX століття. Розповідають, що саме таку камеру побачив Т. Шевченко, коли у 1846 році приїздив до Кам'янця-Подільського за дорученням Київської археографічної комісії, а вчи-

тель місцевої гімназії П. Чуйкевич записав до альбому поета три подільські пісні, серед яких «Ой, Кармалюче, по світу ходиш...».

За Папською височіють тригранні башти, за формою нагадуючи неправильний циліндр, – Ковпак, Тенчин-

ська, Ляська. Останню через домінування білого кольору в кладці стін іще називають Білою.

Денна (Пушкарська) тригранна башта мала отвори, призначені для викочування гармат на стіни укріплення, а також на верхній майданчик Нової башти. Трохи далі розмістилися Західна, Мала, Рожанка, Комедантська, Лянцкоронська башти.

У дворі Старої фортеці, ліворуч від входу, розміщена боргова яма. У давні часи до неї саджали злісних неплатників податків, тож туристи кидають у неї монети, аби ніколи не мати боргів.

У XVI столітті було збудовано комплекс оборонних споруд, які дістали назву Новий замок. Укріплення включало рови, вали й підземні кам'яні приміщення,

Башта Тенчинська належить до найдавніших споруд Старого замку

Експозиція з макетами воїнів зображує героїчне минуле фортеці

перекриті склепіннями. У центрі споруди був великий двір, до якого примикали приміщення військового призначення (казарми, склади). Зі Старим Новим замком з'єднувався підйомним мостом.

Нині Стара фортеця вважається символом Кам'янця-Подільського. Щороку тут проводяться військово-історичні фестивалі Terra Negro, «Подільські вечорниці», «Козацькі забави», лицарські турніри та гала-концерти, фестивалі з повітроплавання, знімаються кінофільми.

У підземеллях Замкового комплексу діють численні експозиції, що відтворюють сторінки його історії. У західному бастіоні реконструйовано панораму оборони замку в 1672 році під час турецької навали. У східному – розміщено експозицію, присвячену історії зброї на Поділлі.

Для відвідувачів проводяться цікаві екскурсії, під час яких можна дізнатися про легенди замку, почути різноманітні історії, пов'язані з його власниками та мешканцями. Аби відчутти дух стародавніх часів, гості мають змогу поїздити на конях, узяти участь у змаганнях на кращого лучника, стрільючи, звісно що, зі справжнього лука чи арбалета. В музеї працюють гончарі, майстри-кушніри, які для всіх охочих проводять майстер-класи. А на згадку про Стару фортецю кожен може власноруч викарбувати пам'ятну монету чи придбати різноманітні сувеніри.

Фрагмент галереї, яка слугувала для переміщення воїнів

ГОРДІСТЬ НАША

ЧИЇХ БАТЬКІВ МИ ДІТИ

Як відомо, серед десятків стовнених безмежної любові до рідного краю творів Бориса Грінченка особливо вирізняється його вершинна праця – чотири томний «Словарь української мови».

ту, розроблення й затвердження плану заходів із підготовки, проведення та фінансового забезпечення вшанування пам'яті видатного вченого, письменника, педагога, публіциста, перекладача, мовознавця, етнографа, громадського діяча кінця XIX – початку XX століття. Наступного року планується проведення тематичних виставок, видання наукової та літературної спадщини Бориса Грінченка, низка відповідних теле- і радіопередач, освітніх та художньо-мистецьких заходів, зрештою, видання творів письменника у серії «Шкільна бібліотека».

І хто розуміється на цьому, той знає, що ця праця, як свого часу «Граматика» Мелетія Смотрицького, – «врата учености» для українців. Влучно сказав свого часу письменник Микола Чернявський: «Борис Грінченко більше працював, ніж жив». 4 липня цього року Верховна Рада України ухвалила постанову «Про відзначення 150-річчя від дня народження Бориса Дмитровича Грінченка» (1863–1910). Наразі передбачено створення організаційного коміте-

ВИСТАВКИ

...А ТАКОЖІ КОЗАК МАМАЙ

До 21-ї річниці Незалежності України та Дня Державного Прапора України приурочено виставку арт-архиву «Український світ», що сьогодні відкривається на території Софії Київської у Центральному державному архіві-музеї літератури й мистецтва України.

Ініціювали та організували експозицію працівники Державної архівної служби України й директор ЦДАМЛМ Олена Кульчий. Автор експозиції – Василь Шепелюк. У складі ЦДАМЛМ України – одиннадцять меморіальних кабінетів видатних діячів національної літератури й мистецтва минулого століття. А багатющий музейний фонд цього закладу, що сформувався понад 40 років, нині налічує більш як 20 тисяч предметів, серед яких, зокрема, приватні колекції живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, а також колекції організацій творчих спілок та мистецьких установ. Більшість робіт експонуватимуться вперше. Це передусім українська, представлена такими відомими майстрами образотворчос-

ті, як В. Бородай, І. Кавалерідзе, Ф. Самусев, В. Зарецький та ін. і народними умільцями, що експонують оригінальну кераміку, різьблення по дереву, чеканку, зразки вишиванок, писанкарство тощо. Серед унікальних меморіальних речей – гітара Володимира Сосюри, вишиванка Леоніда Собінова, рибальські снасті Остапа Вишні, особисті речі Григорія Косинки, Бориса Лятошинського, Левка Ревуцького, бандура Юрія Смолича, палітра Анатолія Петрицького, віночок Наталії Ужвій.

...А КРИЛА МАЄ

«Людина нібито не літає? А крила має. А крила – має!» Ніхто не зміг би так, як він, прочитати цей вірш Ліни Костенко! Ніхто... І все, перелічене у костенківських рядках, те, що дає людині крила, – цілком усе! – мав незабутній Богдан Ступка. Справді: мав чоловік розкішні крила!

БОГДАН СТУПКА. СУМНІ ШТРИХИ НА НЕЗАБУДУ

Здавалося б, ще на пам'яті яскравий «Концерт № 70» – ювілейний вечір на вшанування 70-річчя Богдана Сильвестровича у стінах його рідного театру імені Івана Франка. Не минуло й року, як Майстра не стало... Це за життя Ступку справедливо називали генієм, однією з найпомітніших постатей не лише українського чи пострадянського, а й світового художньо-культурного простору. Після смерті актора така оцінка лише справедливо утвердилась. Бо незамінний.

Народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР, Герой України Богдан Ступка, актор переважно драматичний, зіграв понад п'ятдесят ролей у театрі й понад сто у кіно. Й урешті-решт став символом української нації та національної культури, зразком того рівня гідності й майстерності, до якого важко, але необхідно долатися. Незабутні театральні роботи Богдана Ступки шляхетні, витончені, майже недосяжні щодо майстерності: Котляревський, Едіп, Лір, Воїнський, Тев'є, Ісхуа, Лев Толстой, Мефістофель...

За свою кінокар'єру Ступка був удостоєний 15 нагород і призів, зокрема «Нікі» та «Золотого орла». З цього приводу сам актор казав: «Я український актор, який знімається у російських фільмах. І за це вельми вдячний. Маю чимало російських друзів. Так само і в Польщі, бо там кажуть: «Богдан! Ти наш!» І я відповідаю, що я український актор, котрий знімається у польському кіно».

Чимало славетних російських акторів, що не змогли бути особито присутніми на 70-річному ювілеї Богдана Ступки, надіслали йому свої відеозвернення. Серед

них – популярний актор Сергій Гармаш, котрий, як писала А. Шестак у «Булварі Гордона», зняв відеокліп: «Дорогий папа! Я дарю эту песню тебе». «А знаєте, чому «папа»? – пояснив ювіляр. – Яюсь ми з Сергієм, перебуваючи в Росії, в унісон почали читати Шевченка – «І мертвим, і живим, і ненародженим...». Росіяни аж роти порозкривали: ну добре, я з Києва приїхав, але Гармаш! Коли дочитали до кінця, то всі, хто слухав, зааплодували. Ми обнялися, і я вперше звернувся до Сергія: «Синку». А він до мене: «Батьку»...

Найактивніше Ступка знімався в останні роки життя, при цьому апофеозом його світової кінослави вважається роль Константина у фільмі Кишиштофа Зануссі «Серце на долоні», котра настільки підкорила журі третього Римського міжнародного кінофестивалю, що акторові було вручено срібного «Марка Аврелія» – приз за кращу чоловічу роль. Як згадують біографи, на ньо-йоркській прем'єрі фільму Кіри Муратової «Два в одному» Богдана Ступку ставили в один ряд із такими зірками, як Роберт Де Ніро, Аль Пачіно та Ентоні Хопкінс – за вражаючу майстерність та багатогранність мистецького самовияву.

Передостаннього «Золотого орла» Ступка одержав за роль Тараса Бульби в однойменному фільмі Володимира Бортка, фільмі, нещадно розкритикованому кінознавцями (нехай це залишиться на їхньому сумлінні), проте яскравому у такому, що запам'ятовується передусім завдяки неперевершеній грі Майстра. Володимир Бортко сказав так: «Я вважаю, що Ступка був скрипкою Страдіварі, і з ним померли десятки людей, котрих він зіграв».

...Але на початку був Орест у знакомому фільмі Юрія Іллєнка «Білий птах з чорною ознакою». З приводу цієї ролі 29-річного Ступки відомий кінокритик Андрій Плахов писав: «Я добре пам'ятаю Ступку в цій стрічці. Створений ним образ був цілком новим для радянського кіно. Він показав людину, пов'язану з націоналістичним підпіллям в Україні... й це було дуже революційно як на той час». Звісно, Богдан Ступка не зробив Ореста «дубоарним». Його герой водночас і складний, і чарівливий, жорсткий і неймовірно притягальний. І для актриси Лариси Кадочникової спогад про цю спільну далеку-далеку роботу в партнерстві зі Ступкою є одним із найдорожчих...

...Коли йде геній, це не просто сумно – це незворотно, незамінно, цю втрату неможливо виміряти жодними мірками. До цього неможливо звикнути...

Тигран Кеосаян, режисер

За тиждень до смерті Богдан Ступка дав згоду знятися у фільмі «Біла голубка», куди його запросив відомий актор і продюсер Сергій Жигунов (спільна робота – телесеріал «Одного разу в Ростові»). Дізнавшись від журналістів «Сьогодні» про смерть актора, Жигунов розплакався. За його словами, «Ступка був найбільшим актором на території СНД. Такий веселий, добрий, життєрадісний, вражаюче талановитий...»

Режисер Сергій Проскурня поділився з Фокус.уа: «Наша спільна подруга... львівська глядачка, загальновишараний театральний талісман, вдявляючись у портрет Богдана Ступки над його труною на сцені театру імені Франка, шепоче мені: «Дивись, який він високочолоий, який інтелегентний, який вишуканий. Завжди Богдан Сильвестрович був таким, завжди!»

...Курбас мріяв про розумного актора, про блазня-філософа. Шкода, що він не бачив на сцені та на екрані Богдана Ступку. Ми його бачили і тепер знаємо, про що мріяв Курбас».

СТОРІНКУ ПІДГОТУВАЛА ТЕТЯНА МОРГУН, «ПВ»

ІДЕЯ ПАМ'ЯТНИКА

Нині обговорюється ідея спорудження пам'ятника незабутньому Майстрові. Яким буде такого роду увічнення пам'яті Богдана Ступки? Одеський скульптор Михайло Рева, багатолітній друг родини й хрещеним батьком окупа актора, бачить надробок у вигляді руки, що тримає на мізинці театральну маску. Монумент з'явиться на могилі через рік. На перший погляд, це буде щось абстрактне й загальне. Проте Михайло Рева з цього приводу висловився так: «Гадую, Богдан Сильвестрович не схвалив би, якби його зобразили у вигляді скульптури самого себе». Рука з бронзи стоятиме на гранітному постаменті. Розміри монумента поки що не затверджено.

МАСОВА ФІЗКУЛЬТУРА

СПАРТАКІАДА ВИЗНАЧИЛА КРАЩИХ

У Закарпатському обкомі профспілки працівників держустанов залучення спілчан до масових занять фізичною культурою і спортом вважають одним із головних пріоритетів у своїй роботі. А щоб теорію, так би мовити, втілити на практиці, у галузі впродовж року двічі проводять спартакіади.

За тенісним столом грали краці

Змагання з шашок

Переможці спартакіади – спортсмени Хустського райкому профспілки

Визначається переможець у перетягуванні каната

Одна з них – обласна спартакіада державних службовців, засновником якої разом із Закарпатською обласною державною адміністрацією та обласною радою є галузевої обком профспілки. За підсумками цьогорічної спартакіади, яка проводилася у два етапи, переможці – держслужбовці Міжгірського району отримали матеріальну винагороду обкому профспілки працівників держустанов.

А у серпні на базі дитячого оздоровчого закладу «Вогник» у селі Оноківці Ужгородського району, який перебуває на балансі обкому профспілки, відбулася VI обласна спартакіада профспілки працівників державних установ краю. До участі у змаганнях було заявлено понад 170 спортсменів. На урочистому відкритті їх привітали голова обкому профспілки працівників держустанов (голова Марія Попінчак), третіми виявилися представники Свлявського райкому профспілки (голова Мар'яна Липак).

170
спортсменів

узяли участь у змаганнях VI обласної спартакіади профспілки працівників державних установ Закарпаття.

У міні-футболі, шахах, перетягуванні каната першість виборола команда Ужгородського райкому профспілки працівників держустанов. У шашках, гирьовому спорті та сімейних стартах не було рівних спортсменам Хустського райкому профспілки. У волейболі перемогу святкувала команда Мукачівського району, у легкоатлетичному райкомі – Свлявського, у настільному тенісі – Іршавського районів.

За підсумками всіх видів спартакіади, які затвердила суддівська колегія на чолі з Юрієм Мошаком, перше загальнокомандне місце, як і торік, здобула команда Хустського райкому профспілки працівників держустанов (голова Марія Вайдуніч). Другими у загальному заліку фінішували спортсмени Мукачівського райкому профспілки (голова Марія Попінчак), третіми виявилися представники Свлявського райкому профспілки (голова Мар'яна Липак).

СЕРГІЙ БАРАНЧИКОВ,
ЗАКАРПАТТЯ
ФОТО АВТОРА

ВІДЛУННЯ ОЛІМПІАДИ

Минулого тижня останні спортсмени української делегації на XXX Олімпійських іграх повернулися з британської столиці на Батьківщину. На вітчизняних героїв головних стартів чотириріччя очікували численні прийоми та нагородження.

ГЕРОЇВ ЛОНДОНА ВІТАЛИ В УКРАЇНІ

Пріємно, що перемоги й досягнення українських атлетів не залишилися непоміченими. І в аеропорту, куди поверталися наші олімпійці, і згодом на численних прийомах героїв Олімпіади чекали слова вдячності, червоні килимові доріжки, квіти, подарунки, оркестри.

Усіх переможців і призерів ігор XXX Олімпіади, їхніх тренерів та всю українську збірну з успішним виступом у Лондоні привітав Президент України Віктор Янукович. Під час зустрічі в Лівадійському палаці в Ялті глава держави висловив спортсменам слова вдячності й вручив державні нагороди 24 олімпійським переможцям і призерам ігор, які здобули медалі у 20 видах змагань.

«За вашу мужність, за вашу відданість спорту і Вітчизні велика вам подяка і низький вам уклін», – сказав Віктор Янукович. У зустрічі також узяли участь міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Табачник, голова

Державної служби молоді та спорту Равіль Сафіуллін, президенти федерацій, голови регіональних відділень НОК України та фізкультурно-спортивних товариств.

Голова НОКУ Сергій Бубка від імені олімпійської збірної України подякував Президентові України за підтримку.

«Ми вдячні Віктору Федоровичу за високу оцінку виступу наших олімпійців на іграх у Лондоні, – подякував від імені всіх спортсменів і тренерів Сергій Бубка. – Доторкнувшись до історії, насолодившись прекрасними краєвидами й природою, більшість спортсменів поїде відпочивати, щоб набратися сил для нових подвигів. І ми віримо, що наші чергові перемоги не за горами».

Наступна зустріч на найвищому рівні відбулася з Прем'єр-міністром України Миколою Азаровим. Очільник Уряду вручив членам олімпіади і призерам Олімпіади, їхнім тренерам Почесні грамоти Кабміну.

«Ми пишаємося нашими спортсменами. Повір-

те, ми щиро за вас переживали, і я хочу побажати вам великих спортивних успіхів, спортивного довголіття», – сказав Микола Азаров. Він також наголосив, що за результатами Олімпіади-2012 будуть зроблені висновки: «Ми зробимо із підсумків Олімпійських ігор висновки, оцінимо позитиви і негативи. Ми усуватимемо негативи і розвиватимемо позитиви».

Прикметно, що голова виконавчої гілки влади попросив присутніх особливу увагу приділяти масовому спорту. «Ви повинні стати прикладом для наших дітей, навколо вас будуть створені школи олімпійського резерву», – сказав Прем'єр-міністр.

Сергій Бубка, підсумовуючи виступ українців на лондонській Олімпіаді, зокрема, зазначив, що ці ігри вдалилися непростими. «Конкуренція була вкрай високою і жорсткою. Я задоволений виступом наших спортсменів, які в цих умовах... гідно презентували Україну. 20 медалей – достойний показник. До речі, саме

стільки ж ми мали на чемпіонатах світу в олімпійських номерах програми у передолімпійському 2011-му. 14-те загальнокомандне місце на Олімпійських іграх серед 204 країн-учасниць – іще одне підтвердження того, що ми знаходимося серед потужних спортивних держав», цитує слова Сергія Бубки офіційний сайт Національного олімпійського комітету.

Що ж, вважатимемо урочистості з нагоди виступу українців на Олімпіаді у Лондоні завершеними. Як сказав президент НОКУ, час починати думати про Олімпійські ігри в Ріо-де-Жанейро. Задля відпрацювання глобальної концепції подальшого розвитку вітчизняного спорту та чіткої стратегії підготовки до наступних Олімпійських ігор уже у вересні-жовтні буде ініційовано проведення Всеукраїнського спортивного конгресу, який збере разом керівників держави, спортивних спеціалістів із різних організацій та всіх регіонів країни.

ВШАНУВАННЯ

ЯНА ШЕМЯКІНА – СПОРТСМЕНКА ЛИПНЯ

Експертна комісія Національного олімпійського комітету підбила підсумки вибору на звання кращого спортсмена та тренера місяця. Почесний звань удостоєні олімпійська чемпіонка Лондона-2012 у фехтуванні на шпагах Яна Шемякіна та її особистий наставник Андрій Орліковський.

30 липня у напруженій боротьбі лідер нашої збірної з фехтування на шпагах із перевагою лише в один укол здолала чотирьох опоненток і зійшла таки на найвищу сходинку п'єдесталу пошани.

Не минуло й тижня після завершення ігор XXX Олімпіади в Лондоні, як спортивні герої липня вже

отримали заслужені нагороди. В Олімпійському домі президент НОК України Сергій Бубка вручив спортивним героям місяця статуетки, дипломи та грошові винагороди. «Хочеться побажати, щоб ваш тандем, який прийшов до олімпійського «золота», зумів подарувати ще не одну яскраву перемогу

всім прихильникам спорту», – підсумував керманіч Національного олімпійського комітету. Заслужену відзнаку отримав і президент Федерації фехтування України Сергій Міщенко.

**СТОРИНКУ ПІДГОТУВАВ
ВОЛОДИМИР ПОЛТАЄВ,
СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ «ПВ»**

